

SOS.-DEM. NAISLIITON
TOIMINTAKERTOMUKSET

V U O S I L T A

1959-60-61

A L U S T U K S I A

Sos.-dem. Naisliiton XXIII edustajakokoukselle
toukokuun 27 ja 28 p:nä 1962

Hämeenlinna 1962 — Kirjapaino Jaarli

**Sos.-dem. Naisliiton XXIII edustajakokous Helsingissä
toukokuun 27 ja 28. pnä 1962.**

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus.
2. Kutsuvieraiden tervehdykset.
3. Valtakirjojen tarkastajien lausunto ja edustajien valtuuksien hyväksyminen.
4. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen.
5. Valitaan kokouksen virkailijat:
puheenjohtajat
sihteerit
pöytäkirjan tarkastajat
6. Päätetään pöytäkirjan laajuudesta ja sen painattamisesta.
7. Työjärjestyksen ja kokoussääntöjen hyväksyminen.
8. Asetetaan tarvittavat valiokunnat.
9. Liittotoimikunnan kertomus vv. 1959—61, siv. 5.
10. Tilikertomukset vv. 1959—61.
11. Päätetään vastuuvapauden myöntämisestä.
12. Selostus poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta.
13. Liiton puheenjohtajan vaali.
14. Liiton toimikunnan jäsenten vaali.
15. Liittoneuvoston asettaminen.
16. Tilintarkastajien vaali.
17. Päätetään jäsenmaksujen suuruudesta, siv. 47.
18. Toimintasuunnitelmia, liittotoimikunnan esitys, siv. 43.
19. Rauhankysymys sosialidemokraattisessa naisliikkeessä, liittotoimikunnan esitys, siv. 51.

20. Sairausvakuutus saatava aikaan, liittotoimikunnan esitys, siv. 47.
21. 40-tuntinen työviikko, liittotoimikunnan esitys, siv. 48.
22. Koulu-uudistuksen toteuttaminen, liittotoimikunnan esitys, siv. 49.
23. Nuorten asumistuki, liittotoimikunnan esitys, siv. 50.
24. Samapalkkaisuuden toteuttaminen, liittotoimikunnan esitys, siv. 51.
25. Perheyhteisömuotoisiin lastenkoteihin, Sos.-dem. Naisliiton Kymen Piiri ry:n alustus, siv. 55.
26. Lastenhuoltolaitosten kehittäminen, Jyväskylän Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 57.
27. Kroonisten sairaiden ja toipilaiden hoitomahdollisuuksia parannettava, Jyväskylän Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 58.
28. Perheenäitien työtä helpotettava, Kalevan Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 59.
29. Yksinäisten perheenhuoltajaäitien asemaa parannettava, Turun Sos.-dem. Naiset ry:n alustus, siv. 59.
30. Sairaaloita tai hoitokoteja vanhuksille, Lielahden Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 61.
31. Vanhuksille apua, Äänekosken Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 61.
32. Naisten kansaneläkeikäraja 60 vuoteen, Pankakosken Sos.-dem. Naiset ry:n alustus, siv. 63.
33. Keski-ikäisten naisten työnsaantikysymys, Kalevan Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 62.
34. Sos.-dem. naisten toiminnan tehostaminen, Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 64.
35. Varhaisnuorisotyön tehostaminen, Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 65.
36. Muutos vaalilakiin, Kallion Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 68.
37. Kokouksen päättäminen.

Sos.-dem. Naisliiton toimintakertomukset vuosilta 1959-60-61.

YLEISKATSAUS

1. Maailmanpoliittinen tilanne

Kuluneen kolmivuotiskauden aikana on useissa yhteyksissä jouduttu toteamaan, että vaikka silminnähtävää kehitystä tilanteen rauhoittumisen suuntaan onkin ollut havaittavissa, mitään ratkaisuja maailmanpolitiikan suuriin perusongelmiin ei ole saatu syntymään. Vaikka toisen maailmansodan »tulen lopettamishetki» on kohta jo kuu-dentoista vuoden takana, mitään lopullista rauhansopimusta ei ole saatu aikaan Saksan ja sen kanssa sodassa olleiden kansojen välillä. Rauhanomainen kanssakäyminen on tosin vallitsevana, mutta on myös olemassa monia rauhattomuuden pesäkkeitä, joiden ympärillä kansakunnat pitävät palovahtia, peläten kipunoiden leviävän laajemmalle. Tällaisia levottomuuden lähteitä on ollut Kongossa, Laoksessa, Kuubassa, Algeriassa, eikä edes varsinainen Euroopan manner ole niiltä säästynyt, sillä Berlin muodostaa yhä edelleen ahjon, jonka tuhkan alta liekit voivat milloin tahansa leimahtaa esille. Lupaava valopilkku tähän sotien ja rauhattomuuden synkistämään maailmaan ilmaantui juuri tätä lausumaa kirjoitettaessa maaliskuussa, kun Ranskan ja Algerian välillä vihdoinkin saatiin loppumaan jo kahdeksatta vuotta jatkunut sota. Eri asia on sitten, loppuvatko veriteot ja terrori Algeriassakaan, sillä äärimmäisioikeistolainen fascistiryhmä OAS ilmoittaa olevansa valmistautunut jatkamaan murhia ja tihutekoja eteenkinpäin.

Tunnusomaisia viimeaikaisille maailmantapahtumille ovat olleet tähänastisten siirtomaavaltioiden mm. Kongon taistelu itsenäisyytensä puolesta. Euroopassa ja yleensä valkoisten hallitsemassa maailmassa oli totuttauduttu siihen, että nämä kaukaiset »värillisten» kansojen asuttamat alueet ovat olemassa vain eurooppalaisen kapitalismin raaka-ainelähteinä ja rikkauksien luojina ja kun näiden maiden alkuasukkaat halusivat ryhtyä itse hallitsemaan isiltään perimäänsä omaisuutta se herätti ihmettelyä ja vastustusta maahan tunkeutuneiden taholta. Eikä suinkaan kaihdettu, niinkuin juuri Kongossa on saatu havaita, ryhtymästä ei vain juonitteluihin, vaan myöskin väkivaltaisiin keinoihin esim. laillisesti valitun parlamentin kokoontumisen ehkäisemiseen ja tämän parlamentin luottamusta nauttivien hallituksen jäsenten pidättämiseen jopa murhaamiseen. Vuoden 1961 aikana murhattiin täten Kongon pääministeri Lumumba ja kaksi hänen hallitustoveriaan. Yhtyneet Kansakunnat pyrkii arvovallallaan asioita selvittämään, mutta myöskin YK:n pääsihteeri Hammarskjöld joutui menettämään henkensä ollessaan näissä merkeissä matkalla Kongon pääkaupunkiin. Hänen kuolemansa aiheuttajaa ei tutkimuksista huolimatta ole saatu selville.¹

Suurvaltojen väliset neuvottelut ovat jatkuneet milloin missäkin huippukongressissa, mutta usein ne ovat katkenneet jonkin yllättävän tapahtuman vuoksi. Näinhän tapahtui keväällä 1960, jolloin Pariisin suurvaltakokous loppui alkuunsa. Syynä oli itsenään vapunpäivänä sattunut USA:n vakoilulentokoneen alasampuminen Neuvostoliiton alueen yläpuolella.

Omalaatuista tehostusta kansainväliselle voimainmittelölle ovat antaneet erilaisten, lopulta jo ihmisten miehittämien, ohjusten ampumiset maapalloa kiertämään. Neuvostoliitto ehti lähettää avaruuteen jo kaksikin miehitettyä ohjusta, jotka kumpainenkin matkustajineen ovat palanneet maankamaralle ja myöskin Yhdysvallat on kokenut helpotuksen voidessaan nähdä, että mies voi tähtilipunkin

merkeissä kiertää maapalloa. Atomisodan ihmiskuntaa uhkaavan tuhon pelko vaappuu yhä kansojen yllä mutta niin ihmeellinen on ihmismieli, että siihenkin ikäänkuin tottuu. Alunperin oltiin sitä mieltä, että ihmisillä enempää kuin muillakaan elollisilla olennoilla ei ole suuriakaan mahdollisuuksia pysyä sellaisten sota-aseiden käyttämisen jälkeen hengissä, mutta nyt kuitenkin eri puolilla maailmaa rakennellaan »väestösuojia», joissa sanotaan voitavan säilyttää 10—20 prosentille ydinaseen pommituskohteeksi joutuneille henki ja ehkä osittain terveyskin. Eri asia on sitten, millaiset elämisenmahdollisuudet näillä henkiinjääneillä on, kun annettujen selostusten mukaan aineellinen tuho tulee olemaan lähes 100-prosenttinen.

Poliittiset ristiriidat ja niistä johtuvat ydinase- ja muutkin varustelut ovat heijastusta taloudellisista pyrkimyksistä, taistelusta markkina-alueista, jotka siirtomaiden luhistumisen jälkeen ovat pakottaneet ainakin useimmat Euroopan maat etsiytymään uusille alueille. On muodostettu voimakkaita talousyhteisöjä, jotka samalla tavoittelevat myöskin poliittisia päämääriä. Ns. kuutosmaat, jotka tunnetaan kirjaimista EEC ja seitsemän vallan liittoutuma EFTA, jonka kanssa myöskin meidän maamme on tehnyt yhteistoimintasopimuksen, ovat viime aikoina pyrkineet yhtymään, eikä tämän yhtymän taloudellisia enempää kuin muitakaan seuraamuksia vielä tällä hetkellä voida ennustaa. Joka tapauksessa voidaan todeta, että maailma on voimakkaasti joutumassa kahteen leiriin, toisaalla kommunistimaat ja toisaalla kapitalistinen maailma. Saat- i
taa ymmärtää, että tällainen ideologinen jakaantuminen on mahdollinen, mutta ei voi ymmärtää miksi eivät nämä kaksi valtaryhmää voisi kilpailla keskenään rauhanomaisessa rakentamisessa kun kumpainenkin suuntaus kumminkin väittää tavoittavansa ihmisten hyvinvoinnin lisäämistä ja parantamista. Käsityksemme mukaan juuri sosialidemokratian, joka ei voi eikä saa asettua enempää toisen kuin toisenkaan suuntauksen varauksettomaksi kannattajaksi, pitäisi kaikkialla maailmassa alleviivata ihmi-

sen elämän ja hyvinvoinnin parantamisen merkitystä. Tähän tarjoutuu monia mahdollisuuksia kansainvälisen elämän piirissä ennenkaikkea sen toiminnan avulla, joka YK:n eri toimikuntien kautta suuntautuu kehittyvien maiden tukemiseen ja auttamiseen.

II. Suomen asema

Maamme asema tässä vastakohtien maailmassa on jokaisen oikein ajattelevan kansalaisen mielestä selvä ja mutkaton, meidän on noudatettava ehdotonta puolueettomuutta ja pysyttävä tekemiemme sopimusten pohjalla. Suomen toiminta YK:ssa onkin tässä suhteessa saanut tunnustusta ja arvontoa. Taloudellisessa kanssakäymisessä meidän on oltava vuorovaikutuksessa kaikkien maiden kanssa, emmekä siis voi mennä tekemään sopimuksia, jotka jollakin tavalla sitovat kätemme. Tässä mielessä käytiin neuvotteluja vuoden 1960 aikana Suomen liittämiseksi lisäjäseneksi EFTAan erikoisehdoin. Mainittakoon, että Tasavallan presidentin vierailun yhteydessä Moskovassa syksyllä 1961 neuvoteltiin siitä miten Suomen ja Neuvostoliiton kauppa järjestetään siinä tapauksessa, että maamme tulee jäseneksi EFTAan. Nämä neuvottelut päättyivät suotuisaan loppuratkaisuun ja myöskin EFTA-maiden taholta hyväksyttiin neuvottelun tulos. Toistaiseksi eivät ainakaan kuluttajat ole EFTAan liittymisestä erityisemmin hyötyneet. Vaikka sopimuksen mukaan esim. tulleja alennettiin vuoden 1961 heinäkuussa 30—35 % ovat eräiden kulutustavaroiden hinnat jopa pyrkineet nousemaan.

Vuoden 1961 loppupuolella, kun suurvaltojen välinen jännitys alkoi tuntua entistä kireämpänä, aiheutti se lokakuun 31 päivänä 1961 Neuvostoliiton nootin jättämisen maamme hallitukselle. Tässä nootissa Neuvostoliitto vetosi v. 1948 solmittuun maidemme väliseen ystävyys- ja

avunantosopimukseen, jonka mukaan uhan esiintyessä Saksan tai siihen liittyneiden maiden taholta Neuvostoliittoa vastaan Suomen on neuvoteltava toimenpiteistä tällaisen hyökkäyksen torjumiseksi, mikäli se suuntautuu Suomen rajojen ylitse. Tämä nootti herätti suurta kohua kautta maailman ja pessimistisimmät (länsimaiset) tarkkailijat olivat valmiita näkemään siinä Suomen itsenäisyyden ja puolueettomuuden loukkauksen. Tasavallan presidentti Urho Kekkonen saattoi kuitenkin kohdatessaan Novosibirskissa Neuvostoliiton pääministeri Hrushtshevin, saada aikaan maamme turvallisuutta ja puolueetonta asemaa arvostavan ratkaisun.

Taloudellinen tilanne on kuluneen kolmivuotiskauden aikana ollut tyydyttävä. On ollut ns. nousukausi, jonka huippu kuitenkin tavoitettiin vuoden 1960 aikana, v. 1961 olikin jo havaittavissa laskua. Reaalikansantuottemme nousu oli vuonna 1960 n. 8 %. Palkkatulojen nousu on kuitenkin ollut pienempi kuin esim. yksityisestä elinkeinonharjoittamisesta saatujen sekä korko- ja vuokratulojen ja yhtiöiden voittojen nousut. Samanaikaisesti on hintataso ollut noususuunnassa, elinkustannusindeksi kohosi v. 1960 n. 5 % ja nousua olisi ollut myöskin 1961 ellei indeksinä kahvin ja tupakan hintojen laskulla olisi rukattu.

Työllisyys on noususuhdanteesta johtuen ollut suhteellisen hyvä, joskin määrättyjen kausityöalojen työntekijäin keskuudessa on todettu ajoittaista työnpuutetta. Palkat nousivat vuoden 1961 alusta sopimusten mukaisesti 4,3 % ja vuoden 1962 alusta jälleen 3,5 %, mutta kuten edellä jo on todettu, kun tuottavuuden nousu on ollut suurempi, on työntekijäin osuudeksi siitä jäänyt vähäisempi osa.

Sisäpolitiikassa muodostui koko kolmivuotiskausi paikallaan polkemisen kaudeksi sillä maalaisliittolainen vähemmistöhallitus, joka muodostettiin talvella 1959 on koko ajan hoitanut maan asioita. Eduskuntatyössä ei, vasemmistoenemmistöstä huolimatta, päästy voimakkaammin

eteenpäin esim. sosiaalisen lainsäädännön linjalla, kun hallituksen esityksiä ei näistä asioista eduskunnalle saatu. Vuoden 1960 alussa saatiin tosin eduskunta-aloitteen pohjalla valmiiksi eräitä parannuksia vuosilomalakiin, mutta sairausvakuutuslaki ja laki 40-tunnin työviikosta, jäivät keskeneräisiksi ja raukesivat. Eläketurvalaki ja lyhytaikaisessa työsuhteessa työskentelevien eläketurvalaki valmistuivat, mutta nekään eivät täytä niitä vaatimuksia, joita eläketurvallisuuden vuoksi tällaiselle laille on asetettava. Lapsilisälakiin saatiin korotusta 200 mk kuukaudessa, myöskin kansaneläkkeitä korotettiin ja erityislapsilisälaki saatiin valmiiksi samoin perheasuntoavustuslaki. Mutta monet muut suuret sosiaaliset uudistukset jäivät odottamaan käsittelyään ja nähtäväksi jää, millaisen kohtalon ne tulevat saamaan porvarienemmistöisessä eduskunnassa.

Neuvostoliiton nootti ja sen yhteydessä käydyt neuvottelut heijastuivat myöskin sisäpolitiikkaan. Tasavallan presidentti hajoitti eduskunnan ja uudet vaalit toimeenpantiin miltei välittömästi presidentin valitsijamies vaalien jälkeen. Voidaan todeta, että molemmat vaalit täten jouduttiin käymään voimakkaan ulkopoliittisen ajattelun merkeissä.

Työväenliikkeessä on tilanne edelleen ollut valitettavan hajanainen. Ammattiyhdistysliike on joutunut sos.-dem. puolueen johtaman hajoitustyön kohteeksi ja myöskin urheilurintamalla on pyritty johtamaan työläisurheiluväkeä porvarillisten liittojen yhteyteen. Vapaa mielipiteen muodostus ei ollut mahdollista, koko riitahan alkoi siitä, että jokainen sovinnaisesta sos.-dem. puolueen kannasta poikkeava ajatus pyrittiin leimaamaan kommunistiseksi. Kun kaikkien sosialidemokraattien yhtyminen näytti jatkuvasti siirtyvän kauemmaksi; opposition sovintotarjoukset saivat joko torjuvan tai suorastaan kielteisen vastaanoton, päädyttiin lopulta toukokuussa 1959 siihen, että oppositio järjestäytyi ja perusti Työväen ja Pienviljelijäin Sos.-dem. Liiton. Tämän kanssa on Sos.-dem. Naisliitto toiminut läheisessä yhteistyössä.

JOUKOSTAMME POISTUNEITA

Elämän järkähtämättömien lakien mukaan katkeaa ihmiselämä niinkuin kaikki muukin on tuomittu häviämään. Vaikka tämän välttämättömyyden edessä joudummekin alistumaan, emme silti voi estää mieltämme murehtumasta kun joku meille läheinen ja rakas henkilö on siirtynyt pois luotamme. Sos.-dem. Naisliikkeen piirissä olemme joutuneet kuluneen toimintakauden aikana sanomaan viimeiset jäähyväiset monille tovereille, jotka vuosikymmeniä ovat työskennelleet uskollisina ja uhrautuvina yhteisen asian hyväksi. Heidän joukossaan on ollut sekä vanhoja veteraaneja että nuorempiakin, joiden elämä inhimillisesti katsoen on katkennut liian aikaisin.

Marraskuun 3 p:nä 1961 siirtyi manan majoille liittomme kunniapuheenjohtaja Olga Tainio. Hänessä menetimme viimeisen liittomme perustamisvaiheissa mukana olleen henkilön. Hän oli ollut mukana Sos.-dem. Puoluetta perustettaessa v. 1899 ja tuli samoihin aikoihin mukaan myöskin sos.-dem. naisten toimintaan. Yhdessä Ida Ahlstedt'in (Aalle-Teljon) kanssa hän allekirjoitti sen kokouskutsun, jolla työläisnaiset kutsuttiin perustamaan omaa liittoaan v. 1900. Siitä lähtien oli hän myöskin jatkuvasti liittomme toiminnassa mukana, kuuluen useat vuodet liittotoimikuntaan ja toimien monien edustajakokousten sihteerinä. Sos.-dem. Naisliitosta alulle lähtenyt sosiaalinen toiminta sai hänessä tarmokkaan ja pystyvän työntekijän, hän oli perustamassa mm. Helsingin Ensi Kotiyhdistystä ja Ensi Kotien Liittoa ja oli vuosina 1952—59 Ensi Kotien Liiton puheenjohtajana. Samoin oli hän mukana myöskin vanhainkotitoimintaa aloitettaessa kuuluen useita vuosia Vanhojen Huollon johtokuntaan. Vaikea sairaus riisti häneltä viimeisten elinvuosien aikana mahdollisuudet seurata aktiivisesti toimintaamme, mutta sairasvuoteelta käsin hän kuitenkin kiinnostuneesti halusi tietoja järjestöelämästä.

Aino Malkamäki siirtyi luotamme lokakuun 16 p:nä 1961. Hänenkään lähtönsä ei tapahtunut odottamatta, sillä vaikea sairaus oli kahlehtinut hänet jo useiden kuukausien ajaksi tautivuoteelle. Hänen poismenonsa tunnettiin kuitenkin kipeästi toimintamme piirissä, sillä inhimillisesti katsoen hänellä vielä olisi pitänyt olla elämänaikaa ja häntä olisimme niin monissa asioissa kaivanneet. Aino Malkamäki tuli mukaan nuorena ylioppilaana ja ehti olla eduskunnassa työläisnaisten edustajana yli kolme vuosikymmentä. Tänä aikana hän myöskin osallistui aktiivisesti liittomme toimintaan useiden vuosien ajan sekä liittotoimikunnan jäsenenä että viimeksi liiton varapuheenjohtajana. Hänen kynänsä jälki nähtiin usein sekä Tulevaisuuden että muiden työväenjulkaisujen palstoilla ja hänen runojensa innoittava sävel kaikui juhlissamme ja yhteisissä tilaisuuksissamme.

Olemme saaneet sanoa jäähyväiset monelle muullekin hyvälle ja rakkaalle toverille. Heitä on monia ja heitä kaivataan. Mainitsemme näistä vanhimmista monia vuosikymmeniä mukana olleista Alma Luhtalan, joka hänkin oli liittomme perustajajäsen, kuollut 14.12. —60, Anna Haverisen, joka monet vuodet oli eduskunnassa, 16.12. —59 ja liittomme perustajajäsenen Aino Syrjälän, joka monet vuodet oleskeli Yhdysvalloissa ja kuoli Brooklynissä v. 1960. Heidän ja kaikkien muiden, nimeltään mainitsemattomien vainajien muistolle teemme kunnia, kiittäen heitä uskollisesta aherruksesta ja toivoen, että uudet sukupolvet astuvat esiin jatkamaan heiltä kesken jäänyttä työtä.

LIITTOTOIMIKUNTA

Edustajakokoukseen asti kuuluivat liittotoimikuntaan Tyyne Leivo-Larsson puheenjohtajana, vakinaisina jäseninä Martta Salmela-Järvinen, Aino Malkamäki, Ulla Tiilikainen, Elli Nurminen, Meeri Kalavainen ja Lempi Leh-

to sekä varajäsenenä Anni Flinck, Impi Lukkarinen, Vappu Heinonen, Laura Brander-Wallin, Martta Kulonen ja Sylvi Katajainen. Varapuheenjohtajina toimivat Aino Malkamäki ja Elli Nurminen, jotka hoitivat puheenjohtajan tehtäviä Tyyne Leivo-Larssonin ollessa suurlähettiläänä Oslolla. Tämä liittotoimikunta piti vuonna 1959 12 kokousta, joihin jäsenet osallistuivat seuraavasti: Tyyne Leivo-Larsson 12 kertaa, Aino Malkamäki 12, Elli Nurminen 11, Martta Salmela-Järvinen 11, Ulla Tiilikainen 7, Meeri Kalavainen 5, Lempi Lehto 6, Anni Flinck 5, Impi Lukkarinen 9, Vappu Heinonen 10, Laura Brander-Wallin 11, Martta Kulonen 9 ja Sylvi Katajainen 9 kertaa. Toimikunnan jäsenet Tiilikainen, Kalavainen, Lehto ja Flinck eivät ole heinäkuun 13 päivän jälkeen osallistuneet toimikunnan kokouksiin paitsi Tiilikainen yhden kerran lokakuun 24 päivänä.

Edustajakokouksessa lokakuun 25 ja 26 p:nä 1959 valittiin liiton puheenjohtajaksi yksimielisesti Martta Salmela-Järvinen ja liittotoimikuntaan myös yksimielisesti Elli Nurminen, Aino Malkamäki, Impi Lukkarinen, Vappu Heinonen, Aili Siiskonen ja Sylvi Katajainen sekä varajäseniksi Kaisa Hiilelä, Terttu Sainio, Helvi Raatikainen, Laura Brander-Wallin, Martta Kulonen ja Vieno Mustonen.

Varapuheenjohtajina ovat toimineet toimikunnan yksimielisesti valitsemina Aino Malkamäki ja Elli Nurminen.

Toimikunta piti vuoden 1959 aikana 4 kokousta, joihin jäsenet osallistuivat seuraavasti: Martta Salmela-Järvinen 4, Elli Nurminen 4, Aino Malkamäki 3, Impi Lukkarinen 3, Vappu Heinonen 3, Aili Siiskonen 3, Sylvi Katajainen 2, Kaisa Hiilelä 1, Terttu Sainio 4, Helvi Raatikainen 3, Laura Brander-Wallin 2, Martta Kulonen 3 ja Vieno Mustonen 3 kertaa.

Vuonna 1960 toimikunnan kokouksia oli 13 ja jäsenet olivat läsnä seuraavasti: Martta Salmela-Järvinen 13, Elli Nurminen 11, Aino Malkamäki 10, Impi Lukkarinen 8, Vappu Heinonen 11, Aili Siiskonen 7, Sylvi Katajainen 6, Kaisa Hiilelä 2, Terttu Sainio 11, Helvi Raatikainen 10, Laura

H

Brander-Wallin 6, Martta Kulonen 7 ja Vieno Mustonen 5 kertaa.

Vuonna 1961 kokouksia oli 12 ja läsnäolo seuraava: Martta Salmela-Järvinen 12, Elli Nurminen 8, Aino Malkamäki 3, Impi Lukkarinen 10, Vappu Heinonen 8, Aili Siiskonen 9, Sylvi Katajainen 4, Kaisa Hiilelä 1, Terttu Sainio 10, Helvi Raatikainen 2, Laura Brander-Wallin 6, Martta Kulonen 8 ja Vieno Mustonen 2 kertaa.

Aino Malkamäen kuoleman jälkeen Kaisa Hiilelä siirtyi liittotoimikunnan vakinaiseksi jäseneksi lokakuun 24 päivänä 1961. Impi Lukkarinen valittiin varapuheenjohtajaksi Malkamäen tilalle.

Pöytäkirjaa on kokouksissa pitänyt Irja Salmela edustajakokoukseen saakka, sen jälkeen Marjatta Kangas syyskuun loppuun 1960, jolloin hän erosi liiton palveluksesta, siitä lähtien on Irja Salmela kirjoittanut pöytäkirjat.

Työvaliokuntaan, joka on kokoontunut tarpeen vaatiessa ovat kuuluneet Martta Salmela-Järvinen, Aino Malkamäki, Elli Nurminen, sihteeri ja taloudenhoitaja.

Liiton tilintarkastajina ovat olleet vakinaisina Terttu Salminen ja Lahja Simonen sekä varalla Bertta Latvala ja Vera Sumu. Edustajakokouksessa 1959 valittiin vakinaisiksi Terttu Salminen ja Vera Sumu ja varalle Lahja Simonen ja Bertta Latvala.

Liiton nimen ovat kirjoittaneet Tyyne Leivo-Larsson, Anu Karvinen, Aune Seme ja liittotoimikunnan valtuuttamana Aino Malkamäki. Edustajakokouksen jälkeen ovat nimenkirjoittajina olleet Martta Salmela-Järvinen, Aune Seme, Helvi Raatikainen 1.12.1959—31.11. 1960 ja liittotoimikunnan valtuuttamana Elli Nurminen.

LIITTOTOIMIKUNNAN JAOSTOT

Talousjaosto: Martta Salmela-Järvinen, Aino Malkamäki, Elli Nurminen, Aili Siiskonen, Terttu Sainio, Helvi Raatikainen ja Aune Seme.

Tulevaisuuden toimitusneuvosto: Martta Salmela-Järvinen, Aino Malkamäki, Impi Lukkarinen ja Helvi Raatikainen.

Opintojaosto: Martta Kulonen puheenjohtajana, Impi Lukkari-
nen, Helvi Raatikainen, Vappu Heinonen, Xenia Parros ja Irja
Salmela sihteerinä.

Ammattiyhdistysjaosto: Kaisa Hiilelä puheenjohtajana, Rauha
Ruuhonen, Vieno Mustonen, Sylvi Katajainen ja Helvi Raatikai-
nen sihteerinä.

Kerhohuoneiston toimikunta: Elli Nurminen, Laura Brander-
Wallin, Selma Hiisivaara-Mörk ja Terttu Sainio.

Tiedotusjaosto: Impi Lukkarinen puheenjohtajana, Helvi Raati-
kainen, Vappu Heinonen, Helinä Tuomi, Irja Salmela ja Terttu
Sainio sihteerinä.

Järjestöasiainjaosto: Helvi Raatikainen puheenjohtajana, Vieno
Mustonen, Aili Siiskonen, Terttu Sainio ja Marjatta Kangas.

Ohjelmatoimikunta: Martta Salmela-Järvinen, Elli Nurminen ja
Helvi Raatikainen.

LIITON TOIMISTO

Liiton toimisto on sijainnut Helsingin Työväenyhdistyk-
sen talossa, Paasivuorenkatu 5, viidennessä kerroksessa,
huoneisto 44.

Toimisto on hoitanut kaikki liiton toimintaan kuuluvat
tehtävät. Liiton kirjanpito hoidetaan toimistossa, jolloin
kassanhoitaja kirjaa tulot ja menot päiväkirjaan ja muun
kirjanpidon on hoitanut liiton taloudenhoitaja. Talouden-
hoitajan tehtäviin on myös kuulunut taloudellisen toimin-
nan valvominen ja aloitteiden tekeminen varojen hankki-
miseksi liitolle. Kuukausittain on liittotoimikunnalle jä-
tetty selostus taloudellisesta tilanteesta.

Liiton toimistosta on vuosina 1959, 1960 ja 1961 lähetetty
postilähetyksiä seuraavasti:

	1959	1960	1961
Kirjeitä	2.659	1.493	1.433
Paketteja	358	240	303
Kortteja	99	71	177
Pikkupaketteja	27	27	16
Expresslähetyksiä	33	11	5
Ristisiteitä	8.492	6.295	5.042
Postiennakkolähetyksiä	20	51	52
Kirjattuja lähetyksiä	71	200	12
Vakuutettuja lähetyksiä	1		
Tilillepanoja		1	
Postiosoituksia	2	24	6
	11.762	8.413	7.046

TOIMIHENKILÖT

Liiton sihteerinä ja toiminnanjohtajana on ollut Anu Karvinen lokakuun 31 päivään 1959, jolloin hän heikentyneen terveytensä vuoksi pyysi vapautta tästä tehtävästä. Helvi Raatikainen on hoitanut toiminnanjohtajan tehtäviä joulukuun 1 päivästä 1959 marraskuun 30 päivään 1960, jonka jälkeen Aune Seme on toiminut liiton sihteerinä taloudenhoitajan tehtävien ohella.

Tulevaisuus-lehden päätoimittajana on koko ajan ollut Anu Karvinen. Samoin on Aune Seme koko ajan ollut liiton taloudenhoitajana. Opintosihteerinä on toiminut Irja Salmela. Järjestösihteerinä toimi syyskuun 30 päivään 1960 saakka Marjatta Kangas.

Kassanhoitaja-konekirjoittajana toimi Hilikka Rapo-Schul marraskuun 15 päivään 1959 saakka. Hellä Selin hoiti näitä tehtäviä maaliskuun 3 päivästä 1960 huhtikuun 30 päivään 1961. Sirkka Suominen tuli liiton palvelukseen näihin tehtäviin toukokuun 15 päivänä 1961. Postittajana on toiminut Liisi Lahtinen ja lähettinä Hilja Kopra.

Liiton järjestäjänä on toiminut Aino Räisänen 15.9.—30.10. 1955, 16.2. 1960—31.5. 1960, 16.8. 1960—31.5. 1961 ja 1.9. 1961 lähtien edelleen.

LIITON XXII EDUSTAJAKOKOUS

Liiton XXII edustajakokous pidettiin Helsingissä lokakuun 25 ja 26 päivinä 1959. Kokoukseen osallistui 175 edustajaa 164 järjestöstä, veteraaneja 12, kutsuvieraita 19, liittotoimikunnan jäseniä 9, piiritoimikuntien edustajia, liiton toimihenkilöitä, lehdistön edustajia ja asianharrastajia yhteensä 86 henkeä eli kaikkiaan 315 henkeä. Avauspuheen piti liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson.

Kaikkiaan 164 järjestön, joiden 175 edustajaa oli kokoukseen saapunut, suhteet Sos.-dem. Naisliittoon olivat selvät ja jäsenmaksut ja edustajakokoukskulut suoritettu, mutta senvuoksi, että Sos.-dem. Puolue oli erottanut lukuisia järjestöjä puolestaan ja useat järjestöt olivat itse eronneet, 83 edustajaa oli sellaisista järjestöistä, joiden suhteet Sos.-dem. Puolueeseen olivat epäselvät. Nämä edustajat suosituivat yksimielisesti siihen, että kokouksessa käyttävät päätösvaltaa vain ne edustajat, joiden järjestöjen suhteet

sekä Sos.-dem. Naisliittoon että Sos.-dem. Puolueeseen ovat täysin selvät.

Liiton toimintakertomukset vuosilta 1956, 1957 ja 1958 hyväksyttiin yksimielisesti samoin tilikertomukset ja myönnettiin liittotoimikunnalle vastuuvapaus. Toimintasuunnitelmat hyväksyttiin.

Kokouksen tärkeimpänä asiana oli sääntöjen muuttaminen. Hyväksyttiin yksimielisesti menettelytapavaliokunnan ehdotus liiton säännöiksi, joiden mukaan liiton muodostavat rekisteröidyt naisyhdistykset ja joiden nojalla järjestöt kuuluvat jäseninä vain Sos.-dem. Naisliittoon. Lisäksi sääntöihin tehtiin muita pienempiä muutoksia.

Hyväksyttiin myös piireille ja naisyhdistyksille uudet säännöt, jotka ovat yhdenmukaiset liiton uusien sääntöjen kanssa.

Liiton sääntöjen muutos merkittiin yhdistysrekisteriin kesäkuun 10 päivänä 1960.

Kokous hyväksyi lisäksi useita alustuksia, joista tärkeimmät olivat liiton sosiaalinen ohjelma ja tavoitteet, yhtenäiskoulutuskysymys ja kuluttajain suojelu. Myös järjestöjen tekemät esitykset, jotka pääasiassa koskivat sosiaalisia kysymyksiä, hyväksyttiin.

Liiton puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Martta Salmela-Järvinen.

LIITTONEUVOSTO

Liittoneuvostoon valittiin edustajakokouksessa 1959 piirien esityksestä seuraavat henkilöt:

Helsingin piiristä Elsa Joenpolvi, varalla Alma Ukkonen.
Uudenmaan piiristä Elisabeth Järvinen, varalla Elin Sundvik.

Turun eteläisestä piiristä Sylvi Kaskinen, varalla Jenny Koski.

Turun pohjoisesta piiristä Laura Brander-Wallin, varalla Suoma Tähtinen.

Hämeen etel. piiristä Alma Kaiponen, varalla Aune Pärni.

Hämeen pohj. piiristä Elsa Kolin en, varalla Kaisa Hiilelä.
Kymen piiristä Aino Räisänen, varalla Maila Vehviläinen.

Mikkelin piiristä Aili Siiskonen, varalla Kaarina Uimonen.

Kuopion piiristä Liisa Kilpeläinen, varalla Lempi Venäläinen.

Pohjois-Karjalan piiristä Helga Holopainen, varalla Helmi Asikainen.

Keski-Suomen piiristä Vieno Jauhiainen, varalla Fanni Front.

Vaasan pohj. piiristä Siviä Ala-Pöllänen, varalla Martta Miettinen.

Oulun piiristä Katri Honkala, varalla Hanna Eskola.

Lapin piiristä Eeva Kerttula, varalla Annikki Koivusaari.

Liittoneuvoston kokouksessa tammikuun 21 päivänä 1960 Martta Salmela-Järvinen piti tilannekatsauksen, Helvi Raatikainen esitteli liiton toimintasuunnitelmia, Terttu Sainio valmistautumista kunnallisvaaleihin ja Marjatta Kangas esitti järjestökatsauksen. Kokouksen julkilausumassa korostettiin kunnallisvaalityön tärkeyttä ja laadittiin suunnitelma kesän aikana pidettävistä retkeilypäivistä, jotka järjestetään liiton 60-vuotisjuhlien merkeissä.

Liittoneuvoston kokous helmikuun 9 päivänä 1961 käsittelee Olli Uotin selostuksen perusteella poliittista tilannetta ja Aune Semen ja Irja Salmelan alustusten pohjalla laati toimintasuunnitelman vuotta 1961 varten. Kokous hyväksyi myös julkilausuman.

Liittoneuvoston kokouksessa marraskuun 30 päivänä 1961 Martta Salmela-Järvinen piti tilannekatsauksen ja Aune Seme esitteli liiton toiminta- ja vaalityösuunnitelmat. Presidenttiehdokas Emil Skog esitti kokoukselle tervehdyksensä. Lisäksi hyväksyttiin julkilausuma.

YHTEISTYÖ ERI JÄRJESTÖJEN KANSSA

Vuosina 1959—1961 liitto on kuulunut jäsenenä seuraaviin keskusjärjestöihin: Työväen Sivistysliitto, Työväen Matkailuliitto, Työväen Kuvataidetoimikunta, Kansansivistysrahasto, Suomen Naisjärjestöjen Keskusliitto, Huolto- ja avustustoiminnan Neuvottelukunta, Työtehoseura, Lomaliitto, Väestöliitto, Naisten Raittiuskeskus, Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliitto ja vuodesta 1960 lähtien Kansalaisjärjestöjen Kulttuuri- ja Raittiusliitto.

Edustajia näiden järjestöjen ja muiden, joiden kanssa liitolla on ollut yhteistoimintaa, eri elimissä, kokouksissa ja tilaisuuksissa on ollut seuraavasti:

Vuonna 1959

Sos.-dem. Puolueen Puolueneuvostossa 23.5. Laura Brander-Wallin ja Tulevaisuus-lehden edustajana Anu Karvinen.

Työväen ja Pienviljelijäin Sos.-dem. Liiton liittotoimikunnassa Martta Salmela-Järvinen ja Helvi Raatikainen, toimisto valiokunnassa Helvi Raatikainen ja Marjatta Kangas ja toimitsijoiden neuvottelupäivillä 14—15/12 Helvi Raatikainen, Marjatta Kangas ja Irja Salmela.

Työväen Sivistysliiton edustajakokouksessa Laura Brander-Wallin ja Tyyne Paasivuori ja varalla Elsa Peräläinen ja Terttu Sainio. Neljäkymmenvuotisjuhlassa Elli Nurminen ja Anu Karvinen.

Työväen Matkailuliiton johtokunnan varajäsenenä Martta Salmela-Järvinen.

Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton toimikunnan jäsenenä Elsa Peräläinen, syyskokouksessa 26/11 Helinä Tuomi, neuvottelukokouksessa 25/11 Helvi Raatikainen ja Vappu Heinonen sekä eri komiteoissa seuraavasti: lakikomiteassa Irja Salmela, siveellisyyskomiteassa Martta Kulonen, var. Aili Siiskonen, naisedustuskomiteassa Irja Salmela, naispoliisikomiteassa Aili Siiskonen, kasvatuskomiteassa Aino Malkamäki, ammattikomiteassa Laura Brander-Wallin, asuntokomiteassa Vappu Heinonen ja finanssikomiteassa Sylvi Väisänen.

Huolto- ja avustusjärjestöjen neuvottelukunnan vuosikokouksessa Terttu Sainio.

Väestöliiton varapuheenjohtajana ja kotisisartoimikunnan puheenjohtajana Martta Salmela-Järvinen, toimikunnan jäsenenä Aino Malkamäki, vuosikokouksessa Selma Hiisivaara-Mörk ja Tyyne Paasivuori ja varalla Elli Nurminen ja Irja Salmela.

Naisten Raittiuskeskuksessa Martta Kulonen.

Kansalaisjärjestöjen Raittustoiminnan Keskusliiton toimikunnassa Martta Salmela-Järvinen, edustajakokouksessa Martta Kulonen ja viikonloppukursseilla Martta Salmela-Järvinen ja Martta Kulonen.

Sos.-dem. Raittiusliiton liittotoimikunnassa Martta Kulonen ja Elli Nurminen ja Työväen Raittiuspäivän keskustoimikunnassa Aune Seme.

Työväen Urheiluliiton 40-vuotisjuhlassa Elli Nurminen ja Anu Karvinen, liittokokouksessa 30/6 Vappu Heinonen, liittojuhlilla Elli Nurminen, Vappu Heinonen ja Laura Brander-Wallin.

Oy Ursulan yhtiökokouksissa 11/3 Laura Brander-Wallin, 1/4 Aune Seme ja 3/12 Helvi Raatikainen.

Vanhoiden Huollon 20-vuotisjuhlassa 15/3 Sylvi Katajainen.

Helsingin Työväenyhdistyksen 75-vuotisjuhlassa 1/3 Martta Salmela-Järvinen, Elli Nurminen ja Anu Karvinen.

Yhteismainos Oy:n ja sisarjärjestöjen yhtiökokouksissa Terttu Sainio ja Työväenyhdistysten Keskusliiton kokouksissa Aune Seme.
Ensi Kotien Liiton edustajakokouksessa 7/5 Aino Malkamäki.
Sos.-dem. Nuorisoliiton edustajakokouksessa 15—18/5 Martta Salmela-Järvinen ja Marjatta Kangas.

Vuonna] 1960

Työväen ja Pienviljelijäin Sosialidemokraattinen Liitto: Liitto-toimikunnassa ja toimistovaliokunnassa samat kuin v. 1959.

Työväen Sivistysliiton vuosikokouksessa Anu Karvinen ja Laura Brander-Wallin.

Työväen Matkailuliiton edustajistossa vuosina 1960—1962 Martta Salmela-Järvinen ja varalla Elli Nurminen. Johtokunnan varajäsen Martta Salmela-Järvinen.

Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton vuosikokouksessa Helvi Raatikainen. Toimikunnassa ja komiteoissa samat kuin 1959.

Huolto- ja avustusjärjestöjen Neuvottelukunnan vuosikokouksessa Aune Seme, varalla Marjatta Kangas. Työvaliokunnassa Irja Salmela. Taloussääntöä koskevassa tiedotustilaisuudessa Martta Salmela-Järvinen ja Irja Salmela.

Väestöliiton vuosikokouksessa Selma Hiisivaara-Mörk ja Elli Nurminen, varalla Aune Seme ja Irja Salmela. Varapuheenjohtajana ja kotisisartoimikunnan puheenjohtajana edelleen Martta Salmela-Järvinen. Kodin viikon toimikunnassa Elli Nurminen.

Näisten Raittiustalouksessa Martta Kulonen.

Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliiton vuosikokouksessa Martta Kulonen, toimikunnassa edelleen Martta Salmela-Järvinen.

Lomaliiiton edustajakokouksessa Martta Salmela-Järvinen, varalla Elli Nurminen, naisjaostossa Irja Salmela.

Oy Ursulan yhtiökokouksessa Helvi Raatikainen, varalla Marjatta Kangas.

Kotineuvontaliiton edustajakokouksessa Martta Salmela-Järvinen, Helvi Raatikainen ja Aune Seme.

Kotorannan lomakodin uuden päärakennuksen vihkiäisissä Martta Salmela-Järvinen.

Työväenyhdistysten Keskusliiton ylimääräisessä edustajakokouksessa Terttu Sainio.

Vuonna 1961

Työväen ja Pienviljelijäin Sos.-dem. Liiton edustajakokouksessa Martta Salmela-Järvinen, puoluetolimikunnassa Martta Salmela-

Järvinen ja Fanny Front, toimistovaliokunnassa Aune Seme ja Irja Salmela, vaalityöjaostossa Irja Salmela, toimitsijapäivillä 18—19/8 Elli Nurminen, Martta Kulonen ja Irja Salmela ja 24/11 Irja Salmela, liittojuhlilla Äänekoskella Impi Lukkarinen, puoluevaltuustossa 25/11 Martta Salmela-Järvinen, Aune Seme ja Irja Salmela.

Työväen Sivistysliiton vuosikokouksessa Irja Salmela ja Laura Brander-Wallin.

Työväen Matkailuliiton vuosikokouksessa ja johtokunnan varajäsenenä Martta Salmela-Järvinen.

Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton vuosikokouksessa Martta Salmela-Järvinen, tiedostustilaisuudessa Irja Salmela, 50-vuotisjuhlien vastaanotolla Martta Salmela-Järvinen, Elli Nurminen, Terttu Sainio, Aune Seme ja Irja Salmela. Johtokunnassa ja komiteoissa samat kuin 1959.

Huolto- ja avustustoiminnan Neuvottelukunnan kokouksissa Terttu Sainio ja työvaliokunnassa Irja Salmela.

Väestöliiton vuosikokouksessa Elli Nurminen ja Terttu Sainio, varalla Aune Seme ja Irja Salmela, Kodin Viikon toimikunnassa Elli Nurminen. Varapuheenjohtajana ja kotisisartoimikunnan puheenjohtajana Martta Salmela-Järvinen ja johtokunnassa Aino Malkamäki.

Naisten Raittiuskeskuksen vuosikokouksessa Vappu Heinonen, syyskokouksessa Martta Kulonen, 40-vuotisjuhlan vastaanotolla Elli Nurminen, Aune Seme ja Irja Salmela.

Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliiton vuosikokouksessa Martta Kulonen, var. Aune Seme, kursseilla ja radiokeskustelussa Anna-Liisa Holopainen.

Työväenjärjestöjen Kulttuuri- ja Raittiusliiton liittotoimikunnassa Elli Nurminen ja Martta Kulonen.

Oy Ursulan yhtiökokouksissa Aili Siiskonen ja kymmenvuotisjuhlassa Elli Nurminen.

Oy Saariston yhtiökokouksessa Aune Seme, varalla Terttu Sainio.

Yhteismainos Oy:n ja sisarjärjestöjen yhtiökokouksissa Terttu Sainio ja yhtiökokouksissa 22/9 Martta Salmela-Järvinen, varalla Aune Seme.

Äitien Lomahuollon kymmenvuotisjuhlassa Martta Salmela-Järvinen.

Suomen Työväen Musiikkiliiton edustajakokouksessa Aino Ruoholahti.

Työväen Urheiluliiton liittopäivillä Vappu Heinonen.

Kirkon Naistoimikunnan neuvottelukokouksessa Emmi Leimu.

KUNNIANOSOITUKSIA

V. 1959

Liittomme varapuheenjohtajan Elli Nurmisen täyttäessä 60 vuotta kävi liittotoimikunta häntä onnittelemassa ja ojentamassa hänelle kukkia ja adressin.

Laura Bränder-Wallinille hänen täyttäessään 50 vuotta ojennettiin niinikään kukkia ja adressi.

V. 1960 !

Nina Andersenin Tanskasta täyttäessä 60 vuotta hänelle lähetettiin sähkösanoma.

Kaarina Rantaselle Tampereelta lähetettiin niinikään sähke hänen täyttäessään 50 vuotta.

V. 1961

Anni Rinteen täyttäessä 80 vuotta kävi liittotoimikunta häntä onnittelemassa ja vei hänelle lahjan ja kukkia.

Olga Tainion täyttäessä 80 vuotta liitto osallistui Ensi Kotien Liiton aloitteesta toimeenpannun reliefin hankkimiseen ja tervehti Olga Tainiota kukin ja adressein. |

Martta Kulosen täyttäessä 60 vuotta liittotoimikunta kävi häntä onnittelemassa kukin ja adressein.

Avilla Pitkäsillan 85-vuotispäivänä lähetettiin hänelle Lahteen adressi.

Vera Sumun 50-vuotispäivänä käytiin häntä onnittelemassa ja ojennettiin kukkia ja adressi.

TIEDONANNOT OSASTOILLE JA PIIREILLE

Liiton taholta on lähetetty vuoden 1959 aikana osastoille 10 kiertokirjettä, piirijärjestöille 5 kirjettä ja 8 kpl. muita monisteita, vuonna 1960 osastoille 9 ja piireille 4 kiertokirjettä ja 8 muuta monistetta ja vuonna 1961 osastoille 10 ja piireille 6 kiertokirjettä sekä 6 muuta monistetta.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Sos.-dem. Naisten Kansainvälisen Neuvoston työvaliokunnassa oli vuoden 1959 aikana Irja Salmela kaikkien pohjoismaiden edustajana. Työvaliokunnan kokous pidettiin Lontoossa helmikuun 6 ja 7 päivinä. Helmikuun 6

päivänä pidettiin yhteinen kokous Sosialistisen Internationaalin byroon kanssa ja työvaliokunnan kokous helmikuun 7 päivänä.

Sos.-dem. Naisten Kansainvälisen Neuvoston kongressi pidettiin Hampurissa heinäkuun 11 ja 12 päivinä. Liiton edustajina olivat Martta Salmela-Järvinen, Vappu Heinonen ja Irja Salmela. Työvaliokunnan kokouksessa heinäkuun 10 päivänä oli Irja Salmela. Kongressissa valittiin Kansainvälisen Neuvoston puheenjohtajaksi Mary Sutherland Englannista. Pohjoismaiden edustus työvaliokunnassa siirtyi Norjaan.

Naisten pohjoismaisen yhteistyökomitean kokous pidettiin Osllossa tammikuun 10 ja 11 päivinä 1959. Liiton edustajina olivat Vappu Heinonen ja Irja Salmela.

Pohjoismaainen opintoviikko pidettiin Ruotsissa Biskops Arnossa kesäkuun 29—heinäkuun 5 päivien välisenä aikana 1959. Liiton edustajana oli Irja Salmela, joka piti kursseilla luennon koulukysymyksistä.

Pohjoismaiden sos.-dem. naisjärjestöt olivat yhdessä kutsuneet kolmen kuukauden opintomatkalle neljän Aasian maan, Ceylonin, Burman, Indonesian ja Japanin naisjärjestöjen edustajat, kaksi kustakin maasta. Osanottajat olivat May May Hla ja My a Mya Tin Burmasta, S. Mathilda Wickremaratne ja Cynthia Fernando Ceylonilta, Amartiwi Mohamad Saleh ja Jusma Said Indoneesiasta sekä Mariko Kobayashi ja Sumiko Tanaka Japanista. He viipyivät kolme viikkoa kussakin pohjoismaassa. He saapuivat Suomeen toukokuun 21 päivänä ja lähtivät Tukholmaan kesäkuun 10 päivänä. Vierailunsa aikana retkikunta sai nauttia Helsingin, Turun, Tampereen, Savonlinnan, Mikkelin ja Lahden kaupunkien vieraanvaraisuutta. Se oli myös Sos.-dem. Puolueen, Kulutusosuuskuntien Keskusliiton, SAK:n, Suomen Kunnallisten työntekijäin ja Viranhaltijain Liiton, TUL:n, Lomaliiton, Suomen Unesco-toimikunnan, sos.-dem. naiskansanedustajien, Ensi Kotien Liiton, Käpyrinteen Vanhainkodin, Hotelli Ursulan, Ruskeapään, Mäntyniemen ja Savonlinnan sos.-dem. naisten kesäkotien, Turun, Vaasan itäisen ja Mikkelin Sos.-dem. Naispiirien, Osuusliike Elannon, Osuusliike Mäki-Matin, Itä-Savon Osuusliikkeen, Mikkelin Osuusmeijerin, Huhtamäki Yhtymän, Suomen Triכון ja Tikkakosken tehtaiden vieraana. Retkeläisten oppaana ja tulkkina toimi Irja Salmela.

Vuonna 1960 Ruotsin Sos.-dem. Naisliiton 40-vuotisjuhlassa ja edustajakokouksessa Tukholmassa toukokuun 28—kesäkuun 1 päivinä oli Martta Salmela-Järvinen. Hän ojensi liiton lahjana Ruotsin liitolle Miina Sillanpään ja Ida Aalle-Teljon reliefin. Nina Andersenin täyttäessä 60 vuotta marraskuun 20 päivänä hänelle lähetettiin sähkösanoma.

Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton edustajina kansainvälisessä naisten kongressissa, joka pidettiin Istanbulissa elokuun 25—28 päivinä 1960 olivat Vappu Heinonen ja Irja Salmela.

Joulukuussa 1960 Neuvostoliitossa vierailleessa työläisnaisten valtuuskunnassa olivat Vieno Jauhiainen, Laura Brander-Wallin, Aino Lod ja Irja Salmela.

Kansainvälisessä sosiaalikongressissa Roomassa tammi-kuussa 1961 olivat Martta Salmela-Järvinen, Vappu Heinonen, Elli Nurminen ja Irja Salmela.

Disa Wästbergin täyttäessä 70 vuotta hänelle lähetettiin sähkösanoma.

Kesällä 1961 liitto järjesti kaksi ulkomaanmatkaa, toisen kesäkuussa Pariisiin, jolle osallistui 15 henkeä, ohjaajana Terttu Sainio ja elokuussa Norjaan ja Ruotsiin ohjaajana Irja Salmela. Osanottajia oli 16 henkeä. Molemmat matkat tehtiin bussilla.

ALOITTEET JA LAUSUNNOT

Liittotoimikunnan jäsenet Martta Salmela-Järvinen, Impi Lukkarinen, Vappu Heinonen ja Aili Siiskonen, jotka kuuluivat Sos.-dem. Opposition eduskuntaryhmään, kävivät huhtikuun 29 päivänä 1960 pääministeri V. J. Sukse-laisen ja sosiaaliministeri Vieno Simosen puheilla esit-täen, että hallitus ryhtyisi tehostettuihin toimenpiteisiin perheenäitien lomien tukemiseksi ottamalla niitä varten määrärahan seuraavan vuoden budjettiin.

Sos.-dem. Opposition Eduskuntaryhmän jäsenet Martta Salmela-Järvinen, Aino Malkamäki, Impi Lukkarinen, Vappu Heinonen ja Aili Siiskonen esittivät joulukuun 3 päivänä 1960 sosiaaliministeri Vieno Simoselle, että erityis-lapsilisää sovellettaessa pyritään takaamaan lain suoma tuki kaikille tarpeessa oleville ja ettei tässä mielessä ase-tettaisi liian tiukkoja rajoja.

Liittotoimikunta antoi lokakuun 10 päivänä margariiniskandaalin johdosta julkilausuman, jossa vedottiin maan hallitukseen ja eduskuntaan, että nämä ryhtyisivät pikaisiin toimenpiteisiin elintarvikelain uudistamiseksi ja tehostamiseksi siten, että kansalaisten elämällä ja terveydellä keinottelevat tuotantolaitokset estetään harjoittamasta tämäntapaista liiketoimintaa ja että kaikki yritykset mainonnan ja propagandan avulla myydä ala-arvoisia tuotteita saadaan jo alkuunsa estetyiksi.

KUNNALLISVAALIT

Lokakuun 2—3 päivinä 1960 suoritettiin kunnallisvaalit. Nämä vaalit merkitsivät Työväen ja Pienviljelijäin Sosialidemokraattisen Liiton kohdalla ensimmäistä yli maan ulottunutta toimintakohdetta. Järjestöorganisaation keskeneräisyys niin Sos.dem. Liitossa kuin naisliitossakin aiheutti sen, että itsenäistä esiintymistä vaaleissa ei saatu toimeen siinä laajuudessa kuin se poliittisen toiminnan kannalta olisi ollut suotavaa. Itsenäiset vaaliliitot muodostettiin vain niihin kuntiin, joissa paikallinen järjestöväki katsoi sen tarpeelliseksi. Siten oli itsenäiset vaaliliitot 142 kunnassa, joissa nämä vaaliliitot saivat 65.187 ääntä ja 251 valtuustopaikkaa. Toimiston tietojen mukaan näissä vaaliliitoissa oli yli 300 naista ehdokkaana ja heistä tuli valituiksi 31 naista. Sos.-dem. Puolueen kanssa oli yhteisiä vaaliliittoja noin parissasadassa kunnassa. Näiden osalta ei kuitenkaan voida arvioida kuinka monta naista on tullut valituksi.

Liiton toimistosta lähetettiin naisehdokkaille aineistoa valistustyötä varten.

KUNNALLISPÄIVÄT

Toimintakautena on pidetty kahdet kunnallispäivät, vuonna 1959 Jyväskylässä ja v. 1961 Mikkelissä.

Jyväskylän kunnallispäivät pidettiin tammikuun 31—helmikuun 1 päivinä 1959 Jyväskylän työväentalossa. Ohjelmassa oli Elli Nurmisen avauspuhe, Jyväskylän kaupunginvaltuuston puheenjohtajan Eino Palanderin tervehdys ja piirin tervehdys, jonka esitti Impi Lukkarinen.

Luento-ohjelmassa oli maisteri Kerttu Varjon luento raitiuslautakuntien työstä ja Svea Degermanin luento naisten työllisyyskysymyksistä. Huoltoapulain ja kansaneläkelain toteuttamisesta käytiin kustakin pyöreän pöydän keskustelu. Huoltoapulakia koskevaan keskusteluun osallistuivat Rauha Ilonen Jyväskylästä puheenjohtajana, Aune Seme Helsingistä, Tyyne Vihne Pieksämäeltä ja Mirjam Majava Kuusamosta. Kansaneläkelakia koskevan keskustelun puheenjohtajana toimi Aili Siiskonen ja siinä oli mukana Martta Salmela-Järvinen, Elsa Kolinen Tampereelta ja Aili Ware Kuusankoskelta. Toisen päivän ilta-päivällä käytiin tutustumassa keskusammattikouluun, kunnalliseen kauppaoppilaitokseen ja B-mielisairaalaan. Lauantai-iltana käytiin joukolla katsomassa Jyväskylän teatterissa Kai Munckin Rakkautta. Osanottajia oli noin 200 eri puolilta maata.

Mikkelin kunnallispäivät pidettiin huhtikuun 22—23 päivinä 1961 Mikkelin työväentalossa. Päivien avauksen suoritti Martta Salmela-Järvinen, Mikkelin piirin tervehdyksen esitti Aili Siiskonen ja Mikkelin kaupungin tervehdyksen kaupunginjohtaja Ensio Häyrinen, joka piti myös päivien ensimmäisen luennon kroonikkojen huollosta. Eläinlääkintäneuvos Klaus Tarnaala luennoi elintarvikehygieniasta ja sen valvonnasta, ylitarkastaja Lauri Tarvainen avohuollon ja laitoshuollon suhteista ja Martta Salmela-Järvinen aktiivisesta kunnallispolitiikasta. Huhtikuun 22 päivän iltana syötiin päivällistä, saunottiin ja pidettiin illanvietto Mäntyniemen lomakodissa, johon suuri osa päivien osanottajista oli majoitettu. Osanottajia oli noin 200 henkeä.

SOS.-DEM. NAISLIITON 60-VUOTISJUHLAT

Heinäkuussa 1960 tuli kuluneeksi 60 vuotta liiton perustamisesta. Kesän aikana eri piirit järjestivät retkeilypäiviä ja juhlia ja syyskuun 27 päivänä pidettiin Helsingissä pääjuhla.

Jyväskylässä pidettiin kesäkuun 18—19 päivänä 60-vuotisjuhla ja retkeilypäivät, johon tuli vieraita paitsi Keski-suomesta myös Mikkelistä ja Tampereelta. Juhlapuhujana oli Martta Salmela-Järvinen ja Kaisa Hiilelä, Impi Lukkarinen ja Aili Siiskonen esittivät piiriensä tervehdyksen.

Pohjois-Karjalan naiset kokoontuivat heinäkuun 2—3 päivinä Kolille viettämään 60-vuotisjuhla ja retkeilypäiviä. Juhlapuhujana oli Martta Salmela-Järvinen.

Mikkelissä vietettiin retkeilypäiviä heinäkuun 2 ja 3 päivinä, juhlapuhujana Helvi Raatikainen. Vieraita oli tullut Savonlinnasta ja Jyväskylästä Mikkelin ja lähiympäristön lisäksi.

Pohjois-Hämeen maakuntajuhlat, jotka nekin pidettiin heinäkuun 2 ja 3 päivinä oli myös omistettu naisliiton 60-vuotisjuhlille. Puhujana oli Irja Salmela.

Kotorannassa Kiljavalla vietettiin elokuun 12 ja 13 päivinä Helsingin, Uudenmaan ja Etelä-Hämeen yhteistä 60-vuotisjuhlaa. Juhlapuhujina olivat Martta Salmela-Järvinen ja Elli Nurminen. Anni Rinne esitti veteraanien tervehdyksen.

Saimaan lomakodissa pidettiin Kymen piirin retkeilypäiviä elokuun 27—28 päivinä, puhujana Aune Seme.

Kaikkiin näihin tilaisuuksiin oli tullut runsaasti väkeä ja kaikissa niissä todettiin se suurimerkityksellinen työ, jota sosialidemokraattinen naisliike on pitkän taipaleensa aikana suorittanut.

Syyskuun 27 päivänä oli liiton 60-vuotisen toiminnan kunniaksi toimistossa vastaanotto, jossa monet keskusjärjestöt, naispiirit ja liittomme ystävät kävivät esittämässä onnittelunsa. Illalla pidettiin Helsingin työväentalon juhlasalissa pääjuhla, jonne oli kokoontunut salin täydeltä väkeä. Musiikista huolehti Helsingin Työväenyhdistyksen torvisoittokunta. Elli Nurminen, Martta Salmela-Järvinen ja Janne Hakulinen puhuivat juhlassa. Veteraanien tervehdyksen esitti Anni Rinne. Helsingin Työväen Naiskuoro ja taiteilija Auvo Nuotio lauloivat ja taiteilija Pirkko-Kokko Rahikainen esitti lausuntaa. Kohottava juhla päättyi yhteisesti laulettuun Työväen marssiin.

Lähetystö, jonka muodostivat Martta Salmela-Järvinen, Elli Nurminen, Impi Lukkarinen, Vieno Mustonen ja Irja Salmela, kävi aamupäivällä sosialidemokraattisen naisliikkeen veteraanien haudoilla kunniakäynnillä muistaen kukkasin Ida Aalle-Teljoa, Anni Huotaria, Hilda Seppälää, Aino Lehtokoskea, Maria Paasoa, Hilja Pärssistä ja Fiina Pietikäistä. Sosialidemokraattisen työväenliikkeen uranuurtajien Taavi Tainion, Eetu Salinin ja Edvard Valppaan sydäntä lähellä oli aina ollut sosialidemokraattisen naisliikkeen synty ja kehitys ja lähetystö kunnioitti myös heidän muistoaan kukkasin. Sos.-dem. Naisliiton monivuoti-

sen puheenjohtajan Miina Sillanpään haudalla kävivät Jokioisten Sos.-dem. Naiset. Turussa Tekla Tuomolan, Riikka Koskisen ja N. R. af Ursinin haudalla suorittivat kukkatervehdyskäynnin Turun sos.-dem. naisten edustajina Vappu Heinonen, Sylvi Kaskinen ja Kirsti Toivonen.

Aikakirjoihin on syytä merkitä Helsingin kiinteistölautakunnan suhtautuminen liiton juhliin. Liiton anomukseen saada juhlien aikana koristaa Helsingin työväen-talo lipuin, tervapadoin ja suurikokoisin liiton tunnuksin, vastattiin ensin kokonaan kielteisesti mutta myöhemmin annettiin sentään lupa liputtaa.

OPINTORAHASTO

Liiton opintorahastoon on edelleen liittokokouksen päätöksen mukaan peritty 10 markkaa jäseneltä vuodessa.

Vuonna 1959 annettiin 20.000 markan apurahat Ammattiyhdistysopistossa opiskelevalle Margit Heikuralle Pielisjärveltä ja Työväen Akatemiassa opiskelevalle Irma Piipolle Rovaniemeltä.

Vuonna 1960 annettiin 10.000 markan apurahat Pohjolan Opistossa opiskelevalle Anneli Turuselle, Työväen Akatemiassa opiskelevalle Eila Skantsille Kyläsaaresta ja Ammattiyhdistysopistossa opiskeleville Arja Eskeliselle, Ritva Lyytikäiselle ja Laila Saariselle.

Vuonna 1961 sai apurahan Vieno Hämäläinen, joka opiskelee Työväen Akatemiassa ja Lea Auvinen, joka opiskelee Ammattiyhdistysopistossa. Molemmat ovat kotoisin Äänekoskelta. Paula Helinille Tampereelta oli myönnetty kolmas apuraha, mutta hän joutui sairauden vuoksi keskeyttämään opintonsa.

PUHETAIDON KURSSI

Liiton 10. puhetaidon kurssit pidettiin elokuun 10—20 päivinä 1959 Ruskeapään lomakodissa Tottijarvella. Kursseilla oli 17 osanottajaa eri puolilta maata. Pääosan näillä kursseilla niinkuin kaikilla puhetaidon kursseilla käsitti puhetaidon opetus luentoineen ja harjoituspuheineen, lisäksi pidettiin harjoituskokouksia ja illanviettoja.

Kurssiohjelmaan sisältyi päivittäin kaksi tuntia puhetaitoa ja sen lisäksi seuraava luento-ohjelma: Irja Salmela:

Järjestötyö ja kokoustekniikka, Elli Nurminen: Sos.-dem. naisten sosiaalinen ja kotitaloudellinen toiminta, Kaisa Hiilelä: Historiallinen katsaus sos.-dem. naisliikkeeseen, Martta Salmela-Järvinen: Sos.-dem. naisten kansainvälinen toiminta, Marjatta Kangas: Valistustyö, Vappu Heinonen: Kunnallinen huoltotoimi, Impi Lukkarinen: Kunnallispolitiikan periaatteet, Uno Nokelainen: Järjestötyön pulmakysymyksiä ja Helinä Tuomi: Propaganda ja mainonta. Kursseilla ilmestyi seuralehti nimeltä Tottilan Peili.

Puhetaidon opettajana toimi Martta Salmela-Järvinen ja kurssien ohjaajana Irja Salmela.

Liiton 11. puhetaidon kurssit pidettiin Lomakoti Onnellassa Haukiputaalla elokuun 1—7 päivinä 1960. Puhetaidon opettajana oli Helvi Raatikainen ja kurssien ohjaajana Irja Salmela. Osanottajia oli 9 henkeä Pohjois-Suomesta. Kurssien ohjelmassa oli seuraavat luennot: Irja Salmela: Kokoukset ja virkailijat, Elli Nurminen: Sos.-dem. naisten sosiaalinen ja kotitaloudellinen toiminta, Aili Siiskonen: Kunta terveydenhoidon vaalijana, Helvi Raatikainen: Yhteistyön maailma, Vappu Heinonen: Kunta sosiaalisen turvan antajana, Impi Lukkarinen: Velvollisuutemme ja oikeutemme kunnan jäsenenä, Helvi Raatikainen: Sosialidemokratian periaatteet ja Martta Salmela-Järvinen: Poliittinen tilannekatsaus.

Liiton 12. puhetaidon kurssit pidettiin Kallioniemen kesäkodissa Sipoossa elokuun 15—25 päivinä 1960. Puhetaidon opettajana oli Martta Salmela-Järvinen ja kurssien ohjaajana Marjatta Kangas. Osanottajia oli 10. Kurssien ohjelmassa oli seuraavat luennot: Irja Salmela: Kokoukset ja virkailijat, Elli Nurminen: Sos.-dem. naisten kotitaloudellinen ja sosiaalinen toiminta, Marjatta Kangas: Valistustyö, Aino Malkamäki: Kunta sivistystyössä, Helvi Raatikainen: Sosialidemokratian periaatteet ja Yhteistyön maailma, Martta Salmela-Järvinen: 60 vuotta sos.-dem. naisliikettä ja poliittinen tilannekatsaus, Marjatta Kangas: Vaalivalistustyö, Laura Brander-Wallin: Kunta sosiaalisen turvan antajana, Aili Siiskonen: Kunta kansanterveyden vaalijana, Lahja Kivinen: Opintotoiminta. Kursseilla ilmestyi seuralehti nimeltä Poukaman Porinat.

Liiton 13. puhetaidon kurssit pidettiin Tammilehdon lomakodissa Rymättylässä kesäkuun 30'—heinäkuun 8 päivinä 1961. Puhetaidon opettajana oli Martta Salmela-Järvi-

nen ja kurssien ohjaajana Irja Salmela. Osanottajia oli 19 henkeä. Kurssien luento-ohjelma oli seuraava: Impi Lukkarinen: Poliittisten puolueiden asema, Aili Siiskonen: 60 vuotta sos.-dem. naisliikettä, Irja Salmela: Kokoukset ja virkailijat ja opintotoiminta, Hannes Tiainen: Miten poliittista taistelua käydään, Martta Salmela-Järvinen: Sosialidemokratian periaatteet, Ola Wickström: Katsaus maailmanpoliittiseen tilanteeseen, Elli Nurminen: Toiminta kotitalouden hyväksi, Tapio Leväaho: Tiedotus- ja suhdetoiminta ja Vappu Heinonen: Vaalitaistelu. Kursseilla ilmestyi seuralehti nimeltä Tammivihta. Lisäksi kurssilaiset tekivät retken Kultarantaan ja Naantaliin.

PIIRITOIMITSIJAKURSSIT

Piiritoimitsijöiden kurssit pidettiin Aarnipirtin lomakodissa syyskuun 15—18 päivinä 1961. Kursseilla oli 23 osanottajaa. Ohjaajana toimi Irja Salmela. Kursseilla oli seuraava luento-ohjelma: Aune Seme: Piiritoimikunnan työskentely ja asiamiesten hankinta ja huolto, Eero Santala: Suhdetoiminta, Elli Nurminen: Kotitaloudellinen toiminta, Irja Salmela: Naisyhdistystoiminta ja opintotoiminta, Martta Salmela-Järvinen: Sosialidemokratian periaatteet ja Sosiaalinen toiminta, Aarre Simonen: Kansainvälinen tilanne ja Olli Uoti: Vaaliteemat. Luennot pidettiin aamupäivisin ja iltapäivällä kurssilaiset pohtivat kolmeen ryhmään jakaantuneena aamupäivän luennoissa esitettyjä asioita. Illalla pidettiin yhteinen kokous, jossa käsiteltiin ryhmien laatimat vastaukset. Ryhmätyöstä toimitettiin jälkeinpäin muistio, joka monisteena jaettiin kurssilaisille ja kaikille piiritoimikunnille.

JÄRJESTÖNAINEN

Järjestöjen toimihenkilöille tarkoitettu tiedotuslehti Järjestönainen on ilmestynyt neljä kertaa vuosittain. Vuonna 1959 lehteä lähetettiin maksuttomasti perusjärjestöjen puheenjohtajille, sihteereille, rahastonhoitajille ja Tulevaisuuden asiamiehille. Sen lisäksi lehteä on saanut

tilata. Vuonna 1960 ja 1961 lehteä on lähetetty ainoastaan tilauksesta ja on tilaushinta koko ajan ollut 100 markkaa. Lehden toimittaminen suoritettiin v. 1959 ja v. 1960 liiton toimistosta käsin. Vuonna 1961 otti Terttu Sainio huolehtiakseen lehden toimittamisesta. Vuosina 1960 ja 1961 ei lehdessä ole julkaistu muiden kuin liiton ja piirijärjestöjen osoitteet.

TYÖVÄEN KUKKASRAHASTO

Työväen Kukkasrahastoa on jatkuvasti hoidettu liiton toimistossa. Asiamieshankintaa on liiton toimihenkilöiden välityksellä sekä lehti-ilmoitusten avulla pyritty suorittamaan. Liittoomme kohdistunut hajoitustyö on valitettavasti ollut havaittavissa myöskin kukkasrahaston toiminnassa. Huomattava osa liitosta eronneiden järjestöjen asiamiehistä sanoutui irti kukkasrahaston asiamiestehtävistä. Vaikka uusia asiamiehiä onkin jonkin verran saatu, on asiamiesten kokonaisluvussa tapahtunut laskua. Myöskin adressien myyntiluvuissa on laskua tapahtunut.

Vuosi	Asiam. lukumäärä	Myyty kpl.
1959	602	4.802
1960	535	4.240
1961	519	3.217

KUMMILAPSET JA VANHUKSET

Liiton avustusrahoista on maksettu sotavuosina otetuille kummilapsille kullekin 450 markan suuruinen kummiraha kuukautta kohti. Kummilasten lukumäärä on vuosittain pienentynyt sitä mukaa kun lapset ovat täyttäneet 16 vuotta.

Vuonna 1959 oli kummilapsia	2
» 1960 »	1
» 1961 »	1

Helena Saksan rahastosta on korkotuloja käytetty liitto-toimikunnan harkinnan mukaan tilapäisavustuksina.

PIIRIJÄRJESTÖJEN VUOSI- JA NEUVOTTELU- KOKOUKSET

Vuoden 1959 piirikokouksissa puolueen sisällä raivonnut riita ulottui jo naisten piirikokouksiin. Jo vuoden 1958 syksystä lähtien oli Sos.-dem. Puolueen palkkaamat järjestäjät kiertäneet liiton järjestöissä tekemässä työtä liittoa vastaan. Useissa piirikokouksissa annettiin myös sääntöjen vastaisesti edustus oikeus järjestöille, jotka eivät olleet liiton jäsenjärjestöjä ja evättiin oikeudet joiltakin järjestöiltä, joiden tilitykset niin liittoon kuin piirillekin olivat kunnossa. Liittotoimikunta oli lähettänyt piireille ennakoon luettelon piiriin kuuluvista liiton jäsenjärjestöistä.

Uudenmaan ja Helsingin piirin kokous pidettiin Helsingissä huhtikuun 5 päivänä. Liittotoimikunta oli valinnut liiton edustajaksi Elli Nurmisen, mutta hänelle ei myönnetty kokouksessa läsnäolo-oikeutta. Kahdelle järjestölle, jotka eivät koskaan ole kuuluneet liittoon, myönnettiin edustus oikeus ja evättiin se viideltä Järjestöltä, joista kolme oli päivää ennen kokousta saanut Helsingin Sos.-dem. Piiriltä ilmoituksen erottamisesta.

Turun eteläisen piirin piirikokous pidettiin Turussa huhtikuun 5 päivänä Marjatta Kankaan edustaessa liittoa. Kokouksessa tehtiin päätös piirin naisjaoston rekisteröimisestä.

Satakunnan piirin kokous pidettiin Porissa huhtikuun 19 päivänä. Liiton edustajana Lempi Lehto. Kokouksessa evättiin äänioikeus yhdeltä naisjaostolta, joka oli suorittanut sekä liitto- että piiriveronsa.

Hämeen eteläisen piirin kokouksessa, joka pidettiin maaliskuun 22 päivänä Toijalassa Marjatta Kankaan edustaessa liittoa, annettiin edustus oikeus kahdelle liittoon kuulumattomalle järjestölle, joista toinen oman ilmoituksensa perusteella oli merkitty toimintansa lopettaneeksi ja toinen oli suorittanut liittoveronsa viimeksi vuonna 1950 ja sen ja järjestäjän käynnin aikana tehdyn ilmoituksen perusteella oli poistettu liiton kirjoista.

Hämeen pohjoisen piirin piirikokous pidettiin Tampereella huhtikuun 12 päivänä Elli Nurmisen toimiessa liiton edustajana.

Kymen piirin piirikokouksessa huhtikuun 5 päivänä Inkeröisissä oli liiton edustajana Meeri Kalavainen.

Saimaan piirin kokouksessa, joka pidettiin huhtikuun 5 päivänä Lappeenrannassa annettiin äänioikeus sellaisille edustajille, joille kokouksen alussa ei myönnetty edustus oikeutta sen perusteella, että liittoveroja ei ole suoritettu. Liiton edustajana Irja Salmela.

Mikkelin piirin kokouksessa, joka pidettiin huhtikuun 12 päivänä Mikkelissä, edusti liittoa Irja Salmela.

Kuopion piirin kokouksessa huhtikuun 5 päivänä Kuopiossa edusti liittoa Ulla Tiilikainen. Siellä annettiin äänioikeus kahden järjestön edustajille vaikka tilitykset liittoon eivät olleet kunnossa.

Kuopion itäisen piirin kokouksessa maaliskuun 1 päivänä Joensuuassa, jossa liiton edustajana oli Aune Seme, riistettiin mielivaltaisesti äänioikeus useilta liiton jäsenjärjestöiltä ja annettiin toisaalta jäsenjärjestöille, jotka eivät kuulu liittoon.

Vaasan eteläisen piirin kokouksessa Seinäjoella maaliskuun 8 päivänä oli liiton edustajana Vappu Heinonen.

Vaasan pohjoisen piirin kokouksessa Kokkolassa maaliskuun 1 päivänä edusti liittoa Impi Lukkarinen.

Vaasan itäisen piirin kokouksessa Jyväskylässä huhtikuun 26 päivänä edusti liittoa Martta Salmela-Järvinen.

Oulun piirin kokouksessa Oulussa maaliskuun 13 päivänä, jossa liiton edustajana oli Laura Brander-Wallin, annettiin edustusoikeus kahdelle järjestölle, joiden liittoverot oli suorittamatta.

Lapin piirin kokouksessa Rovaniemellä helmikuun 22 päivänä edusti liittoa Martta Salmela-Järvinen. Tässäkin kokouksessa annettiin edustusoikeus järjestölle, jonka liittoverot olivat maksamatta.

Kaikissa kokouksissa käsiteltiin myös liiton alustus Naisten työllisyyskysymyksistä.

Lokakuun 11 päivänä kokoontuivat Uudenmaan ja Helsingin piiristä erotettujen ja eronneiden liiton järjestöjen edustajat perustamaan uutta piirijärjestöä ja tällöin perustettiin piirijärjestöt erikseen Helsinkiin ja Uudellemaalle. Kokouksessa oli liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen.

Turun ja Porin pohjoisen Sos.-dem. Naispiirin perustava kokous pidettiin elokuun 30 päivänä, Hämeen eteläisen piirin heinäkuun 12 päivänä, Kymen piirin lokakuun 4 päivänä, Kuopion piirin lokakuun 15 päivänä, Pohjois-Karjalan piirin toukokuun 31 päivänä, Oulun piirin syyskuun 29 päivänä ja Lapin piirin syyskuun 28 päivänä.

Uudet piirijärjestöt on merkitty yhdistysrekisteriin.

Vuoden 1960 piirikokouksissa käsiteltiin liiton alustus kunnallisvaaleista.

Helsingin piirin kokous pidettiin Helsingissä huhtikuun 7 päivänä, liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen. Osanottajia 31 henkeä.

Uudenmaan kokous oli maaliskuun 27 päivänä Helsingissä, liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen. Osanottajia 18 henkeä.

Turun eteläisen piirin kokous pidettiin maaliskuun 6 päivänä, liiton edustajina Martta Salmela-Järvinen ja Helvi Raatikainen.

. *Turun ja Porin pohjoisen piirin* kokous pidettiin Porissa maaliskuun 13 päivänä Elli Nurmisen edustaessa liittoa. Läsnä 43 henkeä.

Hämeen eteläisen piirin kokous oli Hämeenlinnassa huhtikuun 24 päivänä, liiton edustajana Marjatta Kangas. Osanottajia oli 19 henkeä.

Hämeen pohjoisen piirin kokouksessa Tampereella huhtikuun 10 päivänä oli liiton edustajana Helvi Raatikainen. Osanottajia 41 henkeä.

Kymen piirin kokouksessa Kouvolassa toukokuun 22 päivänä oli liiton edustajana Elli Nurminen. Osanottajia 23 henkeä.

Mikkelin piirin kokouksessa maaliskuun 27 päivänä Mikkelissä edusti liittoa Helvi Raatikainen. Osanottajia 41 henkeä.

Pohjois-Karjalan piirin kokouksessa Joensuussa huhtikuun 10 päivänä edusti liittoa Aili Siiskonen. Osanottajia 30 henkeä.

Keski-Suomen piirin kokouksessa Jyväskylässä huhtikuun 24 päivänä edusti liittoa Kaisa Hiilelä. Osanottajia 43 henkeä.

Vaasan pohjoisen piirin kokouksessa Kokkolassa maaliskuun 27 päivänä edusti liittoa Marjatta Kangas. Osanottajia 18 henkeä.

Oulun piirin kokouksessa Oulussa maaliskuun 27 päivänä edusti liittoa Aune Seme. Osanottajia 15 henkeä.

Lapin piirin kokouksessa Rovaniemellä huhtikuun 3 päivänä edusti liittoa Vappu Heinonen. Osanottajia 26 henkeä.

Kaikkiaan oli piirikokouksissa osanottajien kokonaismäärä 392 henkeä.

PIIRIKOKOUKSET V. 1961

Naispiirien vuosikokouksia on v. 1961 pidetty kaikkiaan 12 piirissä. Kokouksiin osallistui yhteensä 290 osanottajaa.

Helsingin piiri huhtikuun 5 p:nä Helsingissä. Virallisten kokousasioiden lisäksi oli alustuksia seuraavasti: Martta Salmela-Järvinen: Tilannekatsaus ja liiton alustus »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa», Aune Seme: Liiton toimintasuunnitelmat ja Irja Salmela: Naispiirin toimintasuunnitelmat.

Kokouksessa oli 23 osanottajaa.

Uudenmaan piiri huhtikuun 7 p:nä. Selostuksia kokouksessa esitivät Martta Salmela-Järvinen: Poliittisen tilanneselostuksen ja alustuksen: »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa» ja Marjatta Kangas: Naispiirin toimintasuunnitelmia.

Kokouksessa oli 27 osanottajaa.

Turun et. piiri maaliskuun 23 pnä Raunistulan Tarmossa. Alustuksia esittivät Terttu Sainio: »Naisliiton toiminta» ja »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa», Sylvi Kaskinen: Naispiirin toimintasuunnitelmat ja tohtori Timo Nieminen: »Keski-ikäisen naisen terveydenhoito.» Kokouksessa oli 30 osanottajaa.

Satakunnan piiri toukokuun 28 päivänä lomakoti Ykstammessa. Aune Seme selosti liiton toimintaa ja esitteli alustuksen: »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa». Kokouksessa oli 20 osanottajaa.

Hämeen et. piiri maaliskuun 19 pnä Hämeenlinnassa Kuurojen kerhotalossa. Naisliiton edustajana Aino Malkamäki esitteli liiton toimintasuunnitelmat. Liiton alustuksen »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa» esitteli Irma Palminen. Kokouksessa oli 20 osanottajaa.

Hämeen pohj. piiri huhtikuun 16 pnä Tampereella TPSL:n piiri-toimistossa. Liiton edustajana Aune Seme esitteli: Liiton toimintasuunnitelmat. Liiton alustuksen »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa» esitteli kokoukselle Jenny Valkama. Kokouksessa oli 24 osanottajaa.

Kymin piiri maaliskuun 19 pnä Karhulassa Otsolan työväentalossa. Liiton edustajana Aune Seme esitteli liiton toimintasuunnitelmat ja liiton alustuksen »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa» esitteli Aino Räisänen. Kokouksessa oli 28 osanottajaa.

Mikkelin piiri huhtikuun 16 pnä Mikkelissä Mäntyniemen lomakodissa. Liiton edustajana Terttu Sainio esitteli liiton toimintasuunnitelmat ja liiton alustuksen »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa». Kokouksessa oli 32 osanottajaa.

Kuopion I. piiri huhtikuun 30 pnä Kuopiossa. Liiton edustajana Elli Nurminen esitteli liiton toimintasuunnitelmat ja liiton alustuksen: »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa». Kokouksessa oli 12 osanottajaa.

Pohjois-Karjalan piiri huhtikuun 9 pnä Joensuussa Toveriseuran talossa. Liiton edustajana Irja Salmela esitteli liiton toimintasuunnitelmat ja liiton alustuksen »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa.» Kokouksessa oli 18 osanottajaa.

Keski-Suomen piiri maaliskuun 5 pnä Jyväskylässä. Liiton edustajana esitteli Terttu Sainio liiton toimintasuunnitelmat ja liiton alustuksen: »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa». Poliittisen tilanneselostuksen esitteli Impi Lukkarinen. Kokouksessa oli 40 osanottajaa.

Lapin piiri maaliskuun 12 pnä Rovaniemellä. Liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen esitteli liiton toimintaa, liiton alustuksen »Ihmisen vastuu yhteiskunnassa» sekä antoi poliittisen tilanneselostuksen. Kokouksessa oli 16 osanottajaa.

SUULLINEN VALISTUSTYÖ

Vuoden 1959 aikana ei liitolla ole ollut vakinaista järjestäjää. Laura Brander-Wallin toimi näissä tehtävissä 1/4—31/7 aikana. Kuopiossa oli TPSL:n toimistossa toimistoapulaisena Lahja Larismaa, joka kävi myös naisjärjestöissä. Järjestösihteeri Marjatta Kangas oli vuoden 1959 aikana matkoilla 71 päivää. Aino Räisänen toimi liiton järjestäjänä v. 1959 15/9—20/10. Tänä aikana hän oli matkoilla seuraavasti:

15/9 — 16/9	Kymen piirissä	2	päivää
17/9 — 21/9	Kuopion piirissä	5	»
22/9 — 26/9	Hämeen pohjoisessa piirissä ..	5	»
29/9 — 12/10	Kymen piirissä	14	»
15/10—17/10	Kuopion piirissä	2	»

yhteensä 28 päivää

Aino Räisänen oli liiton palveluksessa 18/2—31/5 ja 15/8 1960—15/5 1961 ja 1/9 1961 edelleen. Vuonna 1960 hän on ollut matkoilla seuraavasti:

18/2 — 9/3	Kymen piirissä	21	päivää
10/3 — 26/3	Mikkelin piirissä	17	»
3/4 — 20/4	Kymen piirissä	18	»
21/4 — 12/5	Pohjois-Karjalan piirissä	22	»
10/9 — 23/9	Pohjois-Karjalan piirissä	14	»
24/9 — 25/9	Lapin piirissä	?	»
1/10—14/10	Kymen piirissä	14	»
15/10— 5/11	Mikkelin piirissä	20	»
14/11—26/11	Lapin piirissä . . . J.	13	»
1/12—11/12	Lapin piirissä . . . J.	11	»
12/12	Oulussa J.	1	»
13/12—14/12	Kokkolassa j.	?	»

Yhteensä 155 päivää

Vuoden 1960 aikana Marjatta Kangas on ollut matkoilla 67 päivää.

Vuoden 1961 aikana Aino Räisänen on ollut matkoilla seuraavasti:

8/1 — 27/1	Kuopion piirissä	20	päivää
2/2 — 19/2	Kymen piirissä	18	»
20/2 — 10/3	Hämeen eteläisessä piirissä	19	»

20/3 —28/3	Hämeen pohjoisessa piirissä	9	Päivää
10/4 —27/4	Satakunnan piirissä	18	»
2/5 — 9/5	Vaasan piirissä	8	»
15/9 —18/9	Piiri toimitsijakurssit.....	4	»
27/9 — 6/10	Uudenmaan piirissä	10	»
8/10—20/10	Hämeen pohjoisessa piirissä	13	»
29/10—10/11	Keski-Suomen piirissä	13	3
13/11—23/11	Mikkelin piirissä	11	»
3/12— 8/12	Oulun piirissä	6	»
9/12—15/12	Pohjanmaan piirissä	7	»

Yhteensä 156 päivää

Lisäksi ovat liittotoimikunnan jäsenet, liiton sihteeri ja opinto-sihteeri käyneet kertamatkoilla puhumassa järjestöjen kokouksissa, juhlissa ja kursseilla. Vuoden 1961 aikana on TPSL:n Pohjois-Karjalan piirin palveluksessa ollut Hanna Karppinen, joka on myös käynyt naisjärjestöissä.

TULEVAISUUS

Tulevaisuus-lehden neuvottelukuntaan valittiin edustajakokouksen jälkeen seuraavat henkilöt: Siviä Ala-Pöllänen Kokkolasta, Laura Brander-Wallin Porista, Margit Eskman Hämeenlinnasta, Kaisa Hiilelä Tampereelta, Helga Holopainen Joensuusta, Elisabeth Järvinen Helsingin maalaiskunnasta, Sylvi Kaskinen Turusta, Martta Kulonen Helsingistä, Kirsti Laukkanen Jyväskylästä, Laila Lindbergh Helsingistä, Elli Nurminen Helsingistä, Ellen Oitinen Helsingistä, Helmi Peiramo Oulusta, Meeri Peltokangas Vaasasta, Aino Räisänen Lappeenrannasta, Aili Siiskonen Mikkelistä, Helinä Tuomi Helsingistä, Meri Utrio Tapiolasta ja Kerttu Värn Rovaniemeltä.

Lehden toimitusneuvostoon ovat kuuluneet Martta Salmela-Järvinen, Aino Malkamäki, Impi Lukkarinen ja Helvi Raatikainen.

Tulevaisuus-lehden päätoimittajana on koko kolmivuotiskauden ollut Anu Karvinen. Lehti on ilmestynyt kerran kuukaudessa. Lehden levikkiin on kuluneena toimintakautena vaikuttanut haitallisesti puolueen sisällä alkaneet ja myös liiton piiriin levinneet erimielisyydet. Mutta vaikka liitosta eronneet järjestöt ja niiden jäsenet ovat tehneet voimakasta propagandaa lehteä vastaan, on se kuitenkin onnistunut säilyttämään korkean tasonsa sosialidemokraattisten naisten äänenkannattajana.

Vuoden 1959 asiamieskilpailun voittajat olivat seuraavat:

1. palkinto: Voittajan onnenkiveliä varustettu kultainen muistosormus. Eniten tilauksia hankkineelle. Irma Rahkonen Äänekoskelta.

2. palkinto: Toivo Pekkasen kootut teokset, Jenny Fallila, Pori.

3. palkinto: Uushopeinen sokerikko ja kermakko, Tilda Tiihonen, Kotka.

4. palkinto: Taidelasia, Rauha Ojala, Tampere.

5. palkinto: Sähkökäyttöinen kaakkuvuoka, Ellen Virtanen, Turku.

6. palkinto: Hartiahuivi, Mimmi Haanpää, Oulu.

7. palkinto: Sohvatyyny, Hanna Karelampi, Tampere.

Jokaiselle 50 vuosikertaa hankkineelle asiamiehelle annettiin hopeinen kahvilusikka. Lusikatta jäivät kuitenkin ne, joille oli osunut joku edellämämainituista palkinnoista.

Tulevaisuuden asiamies- ja neuvottelukokouksia pidettiin vuonna 1959 13 piirissä ja niissä oli yhteensä 290 osanottajaa. Kokoukset pidettiin seuraavasti:

Helsingin ja Uudenmaan kokous Helsingissä lokakuun 11 päivänä. Liiton edustajina olivat Martta Salmela-Järvinen ja Irja Salmela. Läsnä 22 henkeä.

Turun eteläisen piirin kokous pidettiin Turussa syyskuun 20 päivänä. Läsnä 23 henkeä, liiton edustajana Irja Salmela.

Turun ja Porin pohjoisen piirin kokous pidettiin Satakunnan loimakodissa Kauvatsalla elokuun 28 ja 29 päivinä. Läsnä oli 24 henkeä ja liittoa edusti Laura Brander-Wallin.

Hämeen eteläisen piirin kokouksessa Hämeenlinnassa lokakuun 4 päivänä edusti liittoa Elli Nurminen ja kokouksessa oli 30 henkeä.

Hämeen pohjoisen piirin kokous pidettiin Tampereella syyskuun 29 päivänä Martta Salmela-Järvisen edustaessa liittoa. Osanottajia oli 24 henkeä.

Kymen piirin kokouksessa Karhulassa syyskuun 23 päivänä edusti liittoa Marjatta Kangas. Läsnä oli 18 henkeä.

Saimaan piirin kokouksessa syyskuun 7 päivänä Lappeenrannassa oli osanottajia 22 ja liiton edustajana Marjatta Kangas.

Mikkelin piirin kokous pidettiin Mäntyniemessä syyskuun 6 päivänä Marjatta Kankaan edustaessa liittoa. Osanottajia oli 32.

Pohjois-Karjalan piirin kokouksessa Joensuussa syyskuun 20 päivänä edusti liittoa Marjatta Kangas ja osanottajia oli 18.

Vaasan itäisen piirin kokouksessa Jyväskylässä syyskuun 6 päivänä edusti liittoa Irja Salmela ja osanottajia oli 35.

Vaasan pohjoisen piirin kokouksessa Kokkolassa lokakuun 4 päivänä oli Marjatta Kangas ja läsnä oli 24 henkeä.

Oulun piirin kokouksessa Onnelassa syyskuun 26—27 päivinä oli Aune Seme ja osanottajia 22.

Lapin piirin kokouksessa Kemissä syyskuun 27 päivänä oli Marjatta Kangas ja osanottajia 21.

Ylimääräisessä asiamieskilpailussa, joka järjestettiin joulukuussa 1959 niiden asiamiesten kesken, joilla joulukuun 15 päivään mennessä on maksettuna vähintään 20 vuosikertaa, arvottiin Hoover-pesukone. Arpa lankesi Hilja Paavilaiselle Mikkelistä.

»Mikä on paras kansi«-tilaajakilpailun vuonna 1960 voitti arvonnassa Signe Lundell Katinalasta, palkintona Helsingin matka ja 10.000 markkaa, toisen palkinnon sai Toini Kynönen Lehtoniemestä, voittona Helsingin matka ja 7.000 markkaa ja kolmannen Elsa Virtanen Salosta, Helsingin matka ja 5.000 markkaa.

Varsinaisessa asiamieskilpailussa lankesivat palkinnot vuonna 1960 seuraavasti:

1. palkinto: Vieno Jauhiainen Äänekoskelta. Turku — Tukholma — Kööpenhamina — Tukholma — Turku matka täysihoitoneen tai kultainen kaulakoru.

3. palkinto: Vieno Jahn Valkeakoskelta. Kävelypukukangas tai 10 vr. loma Äitien Lomahuollon lomakodeissa.

4. palkinto: Rauha Ojala Tampereelta. Kahvikalusto (mokka, puolitus.) tai taidelasia.

5. Palkinto: Varkauden Sos.-dem. Naisyhdistys. Taidelasia.

6. palkinto: Hilja Paavilainen Mikkelistä. Sähkökäyttöinen kakkuuoka tai posliinia.

7. palkinto: Ida Luukkonen Lappeenrannasta. Ruokapöydänliina tai hartiahuivi.

8. palkinto: Meeri Peltokangas Vaasasta. Sohvatyyny tai panumyssy.

Jokainen 50 vuosikertaa hankkinut asiamies, joka ei sijoittunut muille palkinnoille, sai hopeisen kahvilusikan.

ASIAMIESKOKOUKSET V. 1960

Vuonna 1960 pidettiin asiamieskokouksia 13 piirissä ja oli niissä yhteensä 308 osanottajaa.

Helsingin piirin kokous pidettiin Helsingissä lokakuun 23 päivänä. Liiton edustajana oli Irja Salmela. Tulevaisuuden asioiden lisäksi Vappu Heinonen piti tilannekatsauksen ja A. M. Myllymäki esitteli Päivän Sanomien asioita.

Uudenmaan piirin kokous pidettiin Aarnipirtin lomakodissa syyskuun 3—4 päivinä. Osanottajia oli 20. Marjatta Kangas esitteli

liiton ja Tulevaisuuden asiat ja Matti Rissanen puhui kunnallisvaaleista ja A. M. Myllymäki Päivän Sanomista.

Turun eteläisen piirin kokous pidettiin Tammilehdossa elokuun 21 päivänä. Osanottajia oli 26. Aune Seme esitteli Tulevaisuuden ja liiton asiat, Pekka Virtanen Päivän Sanomien asiat ja kunnallisvaalit, Vappu Heinonen selosti poliittista tilannetta ja Sylvi Kasinen piirin toimintasuunnitelmia.

Turun ja Porin pohjoisen piirin kokouksessa Ykstammen lomakodissa Eurajoella elokuun 6—7 päivinä edusti liittoa Irja Salmela. Into Soivio esitteli Päivän Sanomien asiat ja Laura Brander-Wallin piirin toimintasuunnitelmat. Osanottajia oli 30.

Hämeen eteläisen piirin kokouksessa Järvelän lomakodissa syyskuun 3—4 päivinä Aune Seme edusti liittoa ja esitteli Tulevaisuuden asiat, Onni Haakana puhui kunnallisvaaleista, Matti Kannisto Päivän Sanomien asioista ja Martti Lahtinen selosti kuntien toimintaa. Osanottajia 18.

Hämeen pohjoisen piirin kokouksessa Tampereella syyskuun 11 päivänä Marjatta Kangas esitteli liiton ja Tulevaisuuden asiat, Uuno Nokelainen Päivän Sanomien asiat ja Ester Muukkonen kunnallisvaalit. Osanottajia oli 38.

Kymen piirin kokouksessa elokuun 27—28 päivinä Saimaan lomakodissa Aune Seme esitteli liiton ja Tulevaisuuden asiat, Into Soivio Päivän Sanomien asiat ja Elis Eriksen kunnallisvaalit, Osanottajia 34.

Mikkelin piirin kokouksessa Mäntyniemessä syyskuun 18 päivänä Irja Salmela selosti liiton ja Tulevaisuuden asioita ja Aili Siiskonen piti poliittisen tilannekatsauksen. Läsnä oli 25 henkeä.

Kuopion piirin kokouksessa joulukuun 6 päivänä Varkaudessa Aune Seme esitteli liiton ja Tulevaisuuden asiat ja Martta Vihavainen Päivän Sanomien ja piirin asiat. Läsnä 13 henkeä.

Pohjois-Karjalan piirin kokouksessa Joensuussa syyskuun 11 päivänä Aino Räisänen selosti liiton ja Tulevaisuuden asioita. Läsnä 21 henkeä.

Keski-Suomen piirin kokouksessa Jyväskylässä syyskuun 4 päivänä Impi Lukkarinen selosti liiton ja Tulevaisuuden asioita, Rauha Ilonen puhui ajankohtaisista sosiaalisista kysymyksistä, Fanny Front kunnallisvaaleihin valmistautumisesta ja Paavo Virtanen Päivän Sanomien levityksestä. Osanottajia 32.

Oulun piirin kokouksessa Oulussa joulukuun 12 päivänä Aino Räisänen selosti liiton ja Tulevaisuuden asioita. Osanottajia 10.

Lapin piirin kokouksessa Rovaniemellä syyskuun 28 päivänä Aino Räisänen selosti liiton ja Tulevaisuuden asioita ja Kerttu Värn puhui opinto työstä. Osanottajia 11.

Vuoden 1961 tilaajakilpailun voitti Kerttu Elo Karhulasta. Palkintona oli matka Helsinkiin ja 15.000 markkaa rahaa joulustoksiin.

Asiamieskilpailussa vuonna 1961 lankesivat palkinnot seuraavasti:

1. palkinto: Anna Penttinen, Äänekoski, tarjoilupöytä tai ääni-levysoitin.

2. palkinto: Vieno Jahn, Valkeakoski, kävelypukukangas tai 10 vuorokauden loma Äitien Lomahuollon lomakodissa.

4. palkinto: Aino Toivonen, Tampere, henkilövaaka.

5. palkinto: Olga Eronen, Jyväskylä ja Hilja Hagfors, Jyväskylä, kummallekin matkahuopa.

6. palkinto: Aune Nikulainen, Lampinsaari, taidelasia tai talousesineitä.

7. palkinto: Anna Ahonen, Jyväskylän mlk., mehukalusto.

8. palkinto: Irja Manninen, Riihimäki, 1.000 markan ostokortti.

Lisäksi sai jokainen asiamies, jolle ei osunut muuta palkintoa ja jolla oli yli 50 maksettua tilausta, kahvilusikan.

Vuoden lopussa toimeenpannun tilaajakilpailun voitti Rauha Parttimaa Lampinsaaresta, matkan Helsinkiin ja 15.000 markkaa joulustoksiin.

TULEVAISUUDEN ASIAMIES- JA NEUVOTTELU-KOKOUKSET SYKSYLLÄ 1961

Kokouksia pidettiin kaikkiaan 11 piirissä. Kokouksiin osallistui 256 osanottajaa. Liiton edustaja esitteli kaikissa kokouksissa liiton toimintaa ja Tulevaisuus-lehden levitystyöhön liittyviä kysymyksiä.

Helsingin ja Uudenmaan piiri pitivät yhteisen kokouksen Helsingissä lokakuun 8 päivänä. Poliittisen tilanneselostuksen antoi Martta Salmela-Järvinen. Kaarlo Hutri ja Matti Rissanen esitteli oman piirinsä vaalityösuunnitelmia. Liiton ja Tulevaisuuden asiat esitteli Aune Seme. Kokouksessa oli 36 osanottajaa.

Turun etel. piiri Turussa Raunistulan Tarmossa lokakuun 15 päivänä. Poliittisen tilanneselostuksen esitti Vappu Heinonen. Erkki Koski selosti piirin vaalityösuunnitelmia, Sylvi Kaskinen esitteli Naispiirin toimintasuunnitelmia ja Turun kaup. Raittiuslautakunnan sihteeri Usko Puustinen esitteli rainakuvien havaintoja amerikkalaisesta nuorisokasvatuksesta. Liiton edustajana Aune Seme. Kokouksessa oli 27 osanottajaa.

Satakunnan piiri Kauttualla lokakuun 1 päivänä. Laura Brander-Wallin esitteli piirin toimintasuunnitelmat. Martta Salmela-

Järvinen antoi poliittisen tilanneselostuksen sekä esitteli liiton ja Tulevaisuus-lehden asiat. Kokouksissa oli 32 osanottajaa.

Hämeen etel. piiri lomakoti Järvelässä syyskuun 2—3 päivinä. Martti Lahtinen esitteli »Ukko-piirin näkymiä» ja vaaleihin liittyviä kysymyksiä. Liiton edustajana Aune Seme. Kokouksessa oli 24 osanottajaa.

Hämeen pohj. piiri Tampereella Rautatieläisten seuratalossa lokakuun 15 päivänä. Aarne Selin esitteli TPSL:n ja Päivän Sanomien toimintaa sekä vaaleihin liittyviä kysymyksiä. Liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen, hän piti myös poliittisen tilanneselostuksen. Lisäksi oli tilaisuudessa musiikki-, laulu- ja lausuntaesityksiä. Kokouksessa oli 21 osanottajaa.

Kymin piiri Lappeenrannassa VPK:n talossa. Liiton edustajana Irja Salmela. Kokouksen jälkeen oli samassa paikassa piirin henkiset kilpailut. Juhlapuheen piti Irja Salmela. TPSL:n toiminnanohjaaja Pauli Rantanen esitteli vaalityösuunnitelmia. Kokouksessa oli 12 osanottajaa.

Pohjois-Karjalan piiri viikonloppukurssina Joensuussa Toveriseurauksen talossa marraskuun 4—5 päivänä. Liiton edustajana Aune Seme. Liiton ja Tulevaisuuden asioiden lisäksi oli kursseilla luentoja seuraavasti: Juhani Hietanen Työväen Sivistysliitosta: »Puheenjohtajan ja sihteerin tehtävät» ja »opintokerho- ja ohjelmatointa», Aune Seme: »Rahastonhoitajan tehtävät» ja »Sos.-dem. Naisliiton ohjelma- ja periaatekysymyksiä». Hanna Karppinen esitteli vaalityöhön liittyviä kysymyksiä. Kokouksessa ja kursseilla oli 26 osanottajaa.

Mikkelin piiri Mäntyniemen lomakodissa lokakuun 29 päivänä. Aili Siiskonen esitteli poliittisen tilannekatsauksen. Liiton edustajana Aune Seme. Kokouksessa oli 19 osanottajaa.

Keski-Suomen piiri Jyväskylässä lokakuun 29 päivänä. Liiton edustajana Irja Salmela. Impi Lukkarinen esitteli Kuusen uuden kirjan: 60-luvun sosiaalipolitiikka ja Fanny Front selosti piirin toimintasuunnitelmia. Kokouksessa oli 29 osanottajaa.

Lapin piiri Rovaniemellä elokuun 27 päivänä. Liiton edustajana Irja Salmela. Kokouksessa oli 30 osanottajaa.

ALUSTUKSIA

Sos.-dem. Naisliiton XXIII edustajakokoukselle

Toimintasuunnitelmia.

Kolmivuotiskausi 1962—65 on alkanut maassamme vilkkaan poliittisen toiminnan merkeissä ja jokseenkin sähköisen ilmapiirin vallitessa. Presidentin valitsijamiesvaalit tammikuussa, poikkeuksellisen ajankohtana suoritettut eduskuntavaalit helmikuussa sekä sen jälkeen tapahtunut hallitusvaihdos neuvotteluineen ovat antaneet yhteiskuntakuvaamme selvästi havaittavaa lisäväriä ja »vivahteita». Kaikki tämä on antanut paljon työtä myös järjestöportaaseen ja se on ollut omiaan asettamaan omankin järjestökoneistomme kovalle koetukselle. Eduskuntavaaleissa saavutettuihin äänestysnumeroihin voimme olla kutakuinkin tyytyväisiä, joskin on todettava, että eduskunta ei kokoonpanoltaan täysin vastaa valitsijoiden tahdonilmaisua, jäihän Sos.-dem. Liiton edustus vaaliteknillisistä syistä huomattavasti pienemmäksi kuin äänestäjien lukumäärä olisi edellyttänyt.

Toimintakausi tästä ajankohdasta seuraavaan liittokokoukseen mikäli olot saavat kehittyä normaalisti, muodostuu suhteellisen vaaliköyhäksi ajanjaksoksi. Sen aikana suoritetaan vain osuuskauppavaalit syksyllä 1962 ja kunnallisvaalit syksyllä 1964. Tämä »rauhallinen» kausi on pyrittävä käyttämään mahdollisimman tehokkaasti toimintamme kehittämiseen ja tunnetuutekemiseen.

Toimintamme »punainen lanka»: yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden toteuttaminen, olkoon nyt alkavana kolmivuotiskautena entistä voimakkaammin työtämme kannustamassa.

Vaalitoiminta.

Voimme aluksi todeta, että koko toimintamme käytännöllisesti katsoen on vaalityötä. Mahdollisuutemme toteuttaa aarteittemme mukaista yhteiskuntapolitiikkaa riippuu siitä, kuinka paljon meillä on vaikutusvaltaa yhteiskunnan eri elimissä: eduskunnassa, valtuustoissa, virkamiehinä jne. Kun tämä taas puolestaan

muodostuu vaaleissa saamamme kannatuksen perusteella voimme hyvällä syyllä sanoa työmme jatkuvasti olevan työtä vaaleja varten, so. työtä vaikutusvallan lisäämiseksi yhteiskunnassa. Järjestöjen toiminta on siis työtä tämän päämäärän saavuttamiseksi. Se ei ole toimintaa vain toiminnan itsensä vuoksi. Se ei myöskään saa muodostua yksinomaan jäsenistön viihdytysluontoiseksi toiminnaksi, koska se silloin ei enää edusta alkuperäistä tarkoitustaan.

Sen lisäksi mitä edellä on sanottu, on luonnollisesti olemassa yksityiskohtaisten suunnitelmien pohjalla tapahtuvaa vaalityötä, jonka tarkoituksena on välittömästi vedota äänestäjiin kannatuksen saamiseksi vaaleissa.

Tavoitteet:

1. Määrätietoisien toiminnan avulla pyritään a) lisäämään kannatusta äänestäjien keskuudessa ja b) lisäämään sos.-dem. naisten edustusta niin valtuustoissa kuin eduskunnassa.
2. Tilaisuuksia, joissa selostetaan toimintaamme ja pyrkimyksiämme samoin kuin ajankohtaisia poliittisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä, järjestetään jatkuvasti, eikä vain vaalien edellä.
3. Naisten keskuudessa suoritettavaa henkilökohtaista työtä ehdokkaidemme ja edustajiemme tunnetuksi tekemiseksi suoritetaan jatkuvasti.
4. Vaalien vaatimiin käytännöllisiin työsuorituksiin kuten vaalitilaisuuksien järjestämisestä aiheutuviin tehtäviin, mainosten ja lentolehtisten levittämiseen yms. osallistutaan aktiivisesti.
5. Taloudellisten mahdollisuuksien rajoissa julkaisee Sos.-dem. Naisliitto naisehdokkaita esitteleviä lentolehtisiä ja mainoksia.

Juhla- ja retkeilytoiminta.

1. Sos.-dem. Naisten retkeilypäivät järjestetään yhdessä Mikkelin Sos.-dem. Naispiirin kanssa Savonlinnassa elokuun 25—26 päivinä 1962.
2. Sos.-dem. Naisliiton liittojuhlat vietetään mikäli mahdollista kesällä 1964.
3. Äitienpäiviä, kansainvälisen naistenpäivän tilaisuuksia ja syystoiminnan alkajaistilaisuuksia vietetään edelleen omina tilaisuuksina.
4. Piirittäisiä retkeilypäiviä pyritään järjestämään joko kukin piiri erikseen tai useammat piirit yhdessä.
5. Muita juhlatilaisuuksia järjestetään perusjärjestöjen ja piirien toimesta mahdollisuuksien mukaan.

Kasvatus- ja kurssitoiminta.

1. Järjestöjen keskuudessa suoritettava kasvatus- ja kurssitoiminta on jatkuvasti ajankohtaista. Erityisesti on siihen kiinnitettävä huomiota uusien järjestöjen ja uusien sekä nuorten jäsenten keskuudessa.

2. Liiton toimesta järjestetyt puhetaidon kurssit ovat olleet mieluisia ja suosittuja opintotilaisuuksia. Niitä pyritään mahdollisuuksien mukaan edelleenkin toimeenpanemaan.

3. Mahdollisuuksien mukaan pyritään järjestämään jokaisessa piirissä ainakin kerran vuodessa 2—4 päiväiset koko piiriä käsittävät viikonloppukurssit.

4. Piiritoimitsijakurssit pyritään liiton toimesta järjestämään joka vuosi, mikäli taloudellisia mahdollisuuksia ilmaantuu.

5. Mahdollisuuksien mukaan pyrkii liitto järjestämään joka vuosi ajankohtaisten kysymysten merkeissä luentopäivät.

6. Kunnallisia kysymyksiä käsitteleviä joko kurssseja tai luentopäiviä pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan.

1. Opintokerhotyö pyritään saamaan käyntiin kaikissa naisyhdistyksissä.

8. Opintoasiamies tulisi valita a) jokaiseen naispiiriin ja b) jokaiseen naisyhdistykseen.

9. Kehoitetaan järjestöjä suorittamaan Työväen Sivistysliiton välityksellä Sos.-dem. Naisliiton kirjukurssi ja Ensi Kotien Liiton kirjukurssi ja yleensäkin käyttämään opintotyössä hyväksi TSL:n kirjukurssi- ja opintosuunnitelmia.

10. Naisyhdistykset kiinnittävät entistä enemmän huomiota valistus- ja kasvatustyöhön järjestämällä jäsenilleen kurssi- ja luentotilaisuuksia. Liitto tulee vointinsa mukaan tukemaan ja auttamaan järjestöjä tässä työssä.

Julkaisutoiminta.

1. Sos.-dem. Naisliiton äänenkannattajan Tulevaisuus-lehden hyväksi pyritään kaikissa järjestöissä tekemään entistä enemmän työtä. Jokainen jäsen pitää kunnia-asianaan tilata lehden ja edesauttaa sen tunnetuksi tekemistä suorittamalla tilaushankintatyötä tuttava ja ystäväpiirissään täten auttaen asiamiesten työtä.

2. Tulevaisuuden asiamieskokouksia järjestetään syksyisin jokaisessa naisparissa.

3. Naispiiritoimikunnat pyrkivät mahdollisuuksiensa mukaan hankkimaan uusia asiamiehiä niihin asutuskeskuksiin ja kyläkuntiin, joissa ei vielä tilaushankintatyötä suoriteta.

4. Järjestönaista ja muuta julkaisutoimintaa toimitetaan varojen mukaan.

Järjestöverkostomme lujittaminen ja laajentaminen.

1. Liiton sääntöjen mukaisesti pyritään rekisteröimään naisyhdistyksiksi kaikki ne naisjaostot, joissa tämä toimenpide vielä on suorittamatta.

2. Pyritään jatkuvasti järjestöverkostomme laajentamiseen perustamalla uusia naisyhdistyksiä paikkakunnille, joissa ei vielä ole liittomme yhdistystä. Erityisesti kehoitetaan naispiiritoimikuntia tekemään voitavansa tässä suhteessa.

3. Paikkakunnilla, joissa ei vielä tässä vaiheessa ole mahdollisuuksia naisyhdistyksen perustamiselle pyritään saamaan yhdysnaisia pitämään yhteyksiä liittoon ja naispiiriin. Yhdysnaisille lähetetään liiton ja naisparien kirjeenvaihto sekä liiton järjestölehti Järjestönainen.

Piirijärjestöt.

Alueellisina keskusjärjestöinä naispiirijärjestöillä on keskeinen asema järjestökoneistossamme. Tästä syystä on pyrittävä naispiiritoimikuntien työtä edelleenkin kehittämään ja tehostamaan.

Kokoustoiminta

Järjestöjen toiminnassa ovat kokoukset kaiken a ja o. Niissä pohditaan ja päätetään kaikista toimintaamme liittyvistä asioista. On tärkeää, että kokoukset pidetään säännöllisesti. Tärkeää myös on, että ne valmistellaan huolellisesti ja että niiden työohjelma saadaan eläväksi ja jäsenistöä kiinnostavaksi. Kokouksiin pyritään varsinaisten kokousasioiden lisäksi ottamaan alustuksia ja esityksiä ajankohtaisista kysymyksistä.

Lopuksi.

Sosialidemokraattisella naisliikkeellä on tunnustettu asema suomalaisessa yhteiskunnassa. Sen toiminta on ollut elävää ja tuloksellista. Samalla se on kasvattanut tähän maahan voimakkaan ja päämäärästään tietoisien sosialidemokraattisten naisten joukon. Tällä hetkellä mukana olevien kunniakkaana tehtävänä on jatkaa sitä työtä, joka on saatettu alulle yli kuusikymmentä vuotta sitten. Tämä uranuurtajien työ, joka on ollut työtä vähäosaisten hyväksi, velvoittaa jatkuvasti uusiin ponnistuksiin yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden toteuttamiseksi.

Liittotoimikunta.

Jäsenmaksut.

Sos.-dem. Naisliiton järjestöiltään perimä jäsenmaksu on koko sodanjälkeisen ajan ollut saman suuruinen: jäsentä kohden vuodessa 22:—, josta määrästä varsinaista jäsenmaksua 12:— ja opintoveroa 10:—. Kun jäsenmaksu, nykyisen rahanarvon huomioonottaen on suhteellisen alhainen, esittää liittotoimikunta,

että jäsenmaksu korotettaisiin vuoden 1963 alusta siten, että varsinainen jäsenmaksu on 120:— ja opintovero 30:—, eli yhteensä 150:— jäsentä kohden vuodessa. Nämä määrät tarkoittavat nykymarkkoja, joten ne vuoden 1963 alusta muuttuvat rahanarvon muutosta vastaavalla tavalla.

Liittotoimikunta.

Sairausvakuutus saatava aikaan.

Edellinen liittokokouksemme hyväksyi liitollemme sosiaalisen ohjelman. Eräät ohjelmassa mainitut tavoitteet ovatkin osittain kuluneideni vuoden aikana toteutuneet, mm. vaikeimmassa asemassa olevien lasten huoltoa on erityislapsilisillä helpotettu.

Ehkä suurimmaksi puutteeksi sosiaalisessa turvajärjestelmässämme alkaa muodostua sairausvakuutuksen puute. Se tuottaa meille kansainvälistäkin häpeää, koska lähes kaikki kehittyneet maat ovat jo panneet täytäntöön sairausvakuutusjärjestelmän. Sos.-dem. Opposition eduskuntaryhmä työskenteli pontevasti siihen suuntaan, että v. 1958 valittu vasemmistoenemmistöinen eduskunta olisi saanut valmiiksi sairausvakuutuslait, jotka sisällöltään olisivat vastanneet asiasta viime liittokokouksessamme hyväksytyistä näkökantoista. Minkäänlaista lakia ei kuitenkaan saatu valmiiksi ennen vaaleja ja asia viivästyi jälleen.

Uudistuksen tarpeellisuus ei kuitenkaan ole vähentynyt, päin vastoin viipyminen merkitsee kärsimyksiä sairaille ja taloudellisia huolia perheille. Sairaudesta johtuvien menetysten määrä lasketaan maassamme kohoavan vuosittain 70 miljardiin markkaan. Sellaisen terveysjärjestelmän luominen, mikä palauttaa terveyden ja työkyvyn mahdollisimman nopeasti sairastuneelle kansalaiselle, vähentää huomattavasti menetyksiä koko kansana. Palkallinen synnytysloma on ensiarvoinen sekä lapsen että äidin terveyden kannalta, joten sen ottaminen sairausvakuutukseen on välttämätön.

Liittotoimikunta pitää tärkeänä, että liittokokous jälleen kiirehtii sairausvakuutuksen aikaansaamista. Sen vuoksi liittotoimikunta ehdottaa,

että Sos.-dem. Naisliiton jäsenistö luottamustehtävissä ja muutenkin kaikin keinoin pyrkii siihen, että maahamme luodaan koko kansaan ulottuva lakisääteinen terveydenhoitojärjestelmä, minkä mukaan jokaisella sairauden uhriksi joutuneella on oikeus varoihin katsomatta saada tarpeellinen lääkärin, lääke ja sairaalahoito sekä korvaus menetetyistä työajasta. Sairausvakuutukseen tulee sisältyä myös palkallinen synnytysloma, niin että tuleva äiti voi omaa ja lapsensa terveyttä vaarantamatta odottaa lapsen syntymää ja sen jälkeen myös hoitaa lasta ja omaa terveyttään kohtuullisen ajan ennen työelämäänsä paluutaan.

Liittotoimikunta.

40-tuntinen työviikko.

Maamme työväenliikkeen eräänä suurena tavoitteena oli 8-tuntin työaikalaki. Se toteutui vuonna 1917. Työaikaa rajoittavat säännökset ovat pysyneet miltei muuttumattomina tästä vuodesta lähtien. Vuonna 1946 annetulla työaikalalla, jolla laki 8-tuntin työajasta suurelta osaltaan uudistettiin, lyhennettiin työaikaa vain yhdellä tunnilla viikossa, joten lain mukainen säännöllinen työaika on nykyisin 8 tuntia vuorokaudessa ja 47 tuntia viikossa paitsi ns. jaksotyössä 141 tuntia kolmen viikon aikana ja keskeytymättömässä vuorotyössä 144 tuntia kolmen viikon aikana.

Vuoden 1946 jälkeen ovat sekä sosiaaliset että taloudelliset olosuhteet meidän maassamme niinkuin monessa muussakin maassa huomattavasti muuttuneet. Rationalisoinnin ja automatisoinnin sekä työmenetelmien kehittymisen johdosta hyödykkeiden tuotanto on moninkertaistunut ja työn tuottavuus työntekijää kohden lisääntynyt ja siten työvoimatarve vähentynyt aiheuttaen jatkuvaa työttömyyttä. Tällainen kehitys on luonut mahdollisuudet ja tehnyt jopa välttämättömäksi työajan lyhentämisen. Useissa maissa työaika onkin nykyisin neljäkymmentä tuntia viikossa ja nyt jo valmistellaan siirtymistä tätäkin lyhyempään työaikaan.

Tämä myönteinen kehitys on tehnyt mahdolliseksi työajan lyhentämisen myös meidän maassamme. Eri alojen työehtosopimuksilla työaika onkin sovittu 40—45 tunniksi viikossa. Työajan lyhentämiseen on kiinnitetty huomiota paitsi ammattiyhdistysliikkeen taholta myös Sos.-dem. Liiton eduskuntaryhmän tätä asiaa koskeissa eduskunta-aloitteissa. Jo vuoden 1960 vai-

tiopäiville jätettiin eduskunta-aloite työaikalain muuttamisesta ja vuoden 1961 valtiopäiville on jätetty neljä samaa tarkoittavaa lakialoitetta.

Edellä sanotun perusteella Sos.-dem. Naisliiton liittotoimikunta esittää edustajakokouksen päätettäväksi, että

40-tunnin työviikko otetaan Sos.-dem. Naisliiton erääksi työajan lyhentämistä tarkoittavaksi tavoitteeksi ja että edustajakokous kehoittaa liittomme edustajia toimimaan eduskunnassa ja muissa asian ratkaisuun vaikuttavissa elimissä niin, että työaikaa säännöstelevät lait muutettaisiin vastaavasti.

Liittotoimikunta.

Koulu-uudistuksen toteuttaminen.

Edellinen liittokokous hyväksyi tavoitteen yhtenäiskouluun pyrkimisestä. Kouluohjelmakomitea oli edellisen liittokokouksen kynnyksellä saanut valmiiksi ehdotuksensa koulu-uudistuksen toteuttamisesta niin, että 9-vuotinen yhtenäiskoulu korvaisi nykyisen kansa- ja keskikoulun ja sen jälkeen jokainen oppilas voisi jatkaa joko lukiossa tai ammattiopistossa. Lasten ja nuorten koulunkäynti ei enää olisi vanhempien varallisuudesta riippuvainen, vaan jokaisen nuoren omasta lahjakkuudesta ja taipumuksista.

Yhtenäiskoulusuunnitelman edistyminen on ollut valitettavan hidasta. Se on saanut uskomattoman suuren vastustuksen osakseen vanhoillisten taholta ja ilmeinen jarrutus on käynnissä. Eräät arvovaltaiset kouluviranomaiset ovat julkisesti asettuneet kielteiselle kannalle, vaikka kouluhallitus on enemmistö päätöksellään yrittänyt ryhtyä toimenpiteisiin koulujärjestelmämme asettaiseksi muuttamiseksi edellämainittuun suuntaan.

Jarrutuksen takana on halu pysyttää koululaitoksemme vanhalta erittäin hajanaisella pohjalla sen vuoksi, että turvattaisiin vain varakkaille piireille mahdollisuus pitempään opintiehen. Työväenliikkeen tehtävänä onkin voimakkaasti ryhtyä ajamaan uudistusta. Yhä suuremmat nuorisojoukot jäävät koulun ovien ulkopuolelle ellei suoriteta nopeita toimenpiteitä koulujen lisäämiseksi ja koko koulutoiminnan kehittämiseksi. Eduskunta on hyväksynyt uusia koululakeja, mutta ne eivät ole olleet riittäviä, vaan pyrkimyksenä tulisi olla keskitetyn kokonaisuohjelman lävitse vieminen. Vasta silloin luodaan mahdollisuudet kunnolliseen ammattikoulutukseen ja löydetään lahjakkuudet. Pienellä kansalla ei pitäisi olla varaa sellaiseen tuhlaukseen, mihin tähän

saakka olemme syylistyneet kansana kouluttamalla rahan voimalla toisia ja jättämällä toiset tietoja vaille, tietoja, joiden avulla he voisivat paremmin palvella yhteiskuntaa ja itse elää henkisesti rikkaampaa elämää.

Liittotoimikunta ehdottaakin,

että 9-vuotisen yhtenäiskoulun toteuttamista on kaikin keinoin tuettava ja kiirehdittävä, jotta kaikille kansamme nuorille taataan lahjojensa mukainen koulutus yksityisestä varakkuudesta riippumatta.

Liittotoimikunta.

Nuorten asumistuki.

Maassamme toteutettiin lähes puolitoista vuosikymmentä nuorten avioparien kotien tukemista valtion toimesta ns. kodinperustamislain avulla. Sen mukaan annettiin alle 30-vuotiaille avioliiton solmineille koroton laina kodin irtaimiston hankintaan. Lainaa anottiin runsaasti ja nuoret maksoivat aikanaan määrättyissä erissä lainan takaisin erittäin tunnollisesti.

Laki on edelleen voimassa ja eduskunnan vasemmistoenemistö otti vuosittain tarpeellisen määrärahan talousarvioihin. Porvarilliset hallitukset eivät kuitenkaan ole esittäneet aloitteiden pohjalla otettuja määrärahoja vahvistettavaksi ja näin ollen laki on jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi.

Nuoret kotia perustavat ovat edelleenkin taloudellisten vaikeuksien edessä. Heidän on vaikea saada luottoa pankeista taakaajien puuttuessa ja opiskelijoina tai nuorina harjoittelijoina työpaikoilla heillä ei ole säästöjä tai varoja kodin muodostamiseen. Yhteiskuntamme pitäisikin muiden maiden esimerkkiä noudattaen laajentaa eikä supistaa nuorten tukea. Eräissä maissa kodinperustamislaina on ulotettu myös asunnon hankinnasta johtuvien kustannusten suorittamiseen. Tähän pitäisi päästä korottomilla asuntolainoilla tai asuntolainatakuilla, jotka olisivat samanlaisia kuin voimassa olevat opintolainojen takuut korkeakouluissa. Kunnollinen koti voi auttaa eheän perhe-elämän muotoutumisessa, millä ei suinkaan ole vähäinen merkitys yhteiskunnan kannalta katsoen.'

Edelläolevaan viitaten ehdotamme,

että pyritäisiin lisäämään yhteiskunnan tukea nuorille silloin, kun he perustavat perheen ja kodin, lainojen ja lainatakuiden muodossa. Kodinperustamislainalakia ei saa tehdä tyhjäksi määrärahojen kieltämisellä, kuten viime vuosina on tapahtunut.

Liittotoimikunta.

Samapalkkaisuuden toteuttaminen.

Saman arvoisesta työstä naisille ja miehille maksettavasta samasta palkasta on maamme työväenliike tehnyt esityksiä toimintansa alkuajoista saakka. Ponnistelut eivät ole johtaneet tuloksiin yleisesti, vaikka onkin jo monia työaloja, joissa samapalkkaisuuden periaatetta noudatetaan. Kehitystä asian suhteen on tapahtunut sikäli, että Kansainvälinen Työjärjestö on esittänyt omat suosituksensa ja sopimusehdotuksensa asiasta ja pohjoismaat ovat asiaa pohtineet yhteisessä elimessään Pohjoismaisessa Neuvostossa. Suomen hallitus ei ole kuitenkaan esittänyt kansainvälistä sopimusta ratifioitavaksi, mikä toimenpide veisi askeleen lähemmäksi päämäärää. Ns. samapalkkaisuuskomitea suosittelee ratifiointia ja eduskunta lausui viime vuonna toivomuksen hallitukselle liittomme ja TPSL:n kansanedustajain eduskunnassa tekemän toivomusaloituksen pohjalta. Eduskunta ei voi ratifiointia suorittaa ilman hallituksen esitystä. Sen vuoksi olisi saatava asia eduskunnassa päätökseen hallituksen kautta ja työmarkkinajärjestöt päättämään työehtosopimusneuvotteluissa periaatteen hyväksymisestä ja käytäntöön soveltamisesta työaloittain. Sillä tavalla saataisiin kauan viipynyt uudistus toteutetuksi ja päästäisiin sukupuolesta johtuvasta syrjinnästä, mitä eriarvoinen palkkaporrastus sukupuolen mukaan on. Suomi voi kansakuntanakin tuntea liittyvänsä edistyksellisten maitten riviin vasta tämän tärkeän tasa-arvoisuusaskeleen otettuaan.

Liittotoimikunta ehdottaa edelläolevaan viitaten,

että liiton jäsenistö ja liittotoimikunta valppaasti seuraisivat palkka-arvostuksen kehitystä työelämässä ja pyrkisivät sekä työpaikoilla että valtion elimissä samapalkkaisuusperiaatteen hyväksymiseen ja soveltamiseen kaikilla aloilla.

Liittotoimikunta.

Rauhankysymys sosialidemokraattisessa naisliikkeessä.

Historiallinen perinne.

Maamme sosialidemokraattinen naisliike on osa laajasta työväenliikkeestämme. Se on toiminut nälän ja puutteen poistamiseksi työläiskodeista, se on taistellut työläisnaisten yhteiskunnallisten ja poliittisten oikeuksien puolesta. Sosialidemokraattinen naisliike alkoi voimakkaana vastalauseena yhteiskunnan suurien epäkohtia vastaan. Tänä päivänä se voi merkitä suuria saavutuksia tililleen.

Sosialidemokraattinen naisliike on suorittanut työtään kansainvälisen työväenliikkeen parhaiten perinteitten hengessä. Se on tunnustanut kansainvälisen yhteistyön sen eri muodoissa toimintansa sisällöksi ja toimintaohjeeksi. Voimakas yhteenkuuluvaisuuden tunne on aina innoittanut työväenliikkeen naisia yhteisiin ponnistuksiin. Yleinen, yhtäläinen äänioikeus, 8-tunnin työaika, naisen tasavertaisuus, uskonnonvapaus, kansojen välinen veljeys, samanlaiset koulunkäyntimahdollisuudet ovat muodostaneet kansainvälisen työväenliikkeen yhteiset tavoitteet. Myös Suomen työväenliikkeen aatemaailman historialliset juuret menevät syvälle kansainvälisen työväenliikkeen kehitykseen: — Yhteisesti on tunnustettu, että työväenliikkeen päämäärät saavutetaan vain rauhan vallitessa ja kansainvälisten ristiriitojen rauhanomaisilla ratkaisuilla. Kansainvälinen sosialidemokraattinen työväenliike on selvästi lausunut käsityksensä sotaan ja aseelliseen varustautumiseen nähden jo v. 1910 Kööpenhaminan sosialistikongressissa. Tässä kokouksessa annettiin kehoitus yleisestä aseistariisunnasta, rauhan pitämisestä koko kansainvälisen työväenliikkeen päämääränä. Tähän kokoukseen osallistuivat Suomesta mm. Miina Sillanpää ja Ida Ahlstedt.

Käytännön toimia kansainvälisessä yhteistyössä,

Kansainvälisessä työväenliikkeessä niin poliittisessa, ammatillisessa kuin naisliikkeessäkin on vuosikymmenien ajan pyritty auttamaan hätää kärsiviä ja apua tarvitsevia eri maitten työläisiä. Suurten lakkojen sattuessa on kansainvälinen ammattiyhdistysliike ojentanut auttavan kätensä lakossa oleville tovereilleen, ulkonaisten vaikeuksien, sodan tai luonnonmullistusten kohdatessa ovat eri maitten työläisnaiset lähteneet liikkeelle kootakseen kansan karttuvasta kädestä vaatteita, elintarvikkeita ja rahallista apua hätää kärsiville. Tästä avusta ovat meidän maamme työläiskodit päässeet osallisiksi, mutta myös vastavuoroisesti ovat meidänkin maamme sosialidemokraattiset naiset omalta kohdaltaan pyrkineet auttamaan muiten maitten orpoja, nälkää ja vilua kärsiviä perheitä. Kansainvälisessä sosialistisessa naisliikkeessä on aina kipeästi tunnettu humanitäärisen avun merkitys. Mutta kansainvälinen kanssakäyminen on saanut paljon muitakin — järjestötoimintaan — liittyviä työmuotoja, jotka ovat olleet omiaan kehittämään kunkin maan naisliikettä. On vaikeata arvioida sen kansainvälisen yhteistyön merkitystä, joka on liittynyt aatteellisten vaikutteiden saamiseen erilaisissa kansainvälisissä tilaisuuksissa, kokouksissa, kongresseissa, kurseilla ja monipuolisen julkaisutoiminnan avulla.

Mutta myös pettymyksiä ja tappioita on liittynyt kansainvälisen työväenliikkeen kehitykseen niin kansallisissa kuin kansainvälisissäkin puitteissa. On jouduttu kansalaissotiin ja koettu kaksi suurta maailmansotaa. Näitten raskaitten kokemusten jälkeen työväenliike ja ennenkaikkea sosialidemokraattinen naisliike voi entistä vakuuttuneemmin todeta sen rauhanomaisen kansainvälisen yhteistyön merkityksen, jota se kaikessa toiminnassaan on korostanut ja johon se myös vilpittömästi on pyrkinyt.

Siksi me sosialidemokraattiset naiset voimme entistä vakuuttuneempina ajatustemme ja päämääriemme oikeudesta asettua entistä voimakkaammin niitten työväenliikkeen vaatimusten ja pyrkimysten kannattajiksi ja niitten puolesta taistelijoiksi, jotka tähtäävät rauhan säilyttämiseen maailmassa ja aseistariisuntaan.

»Älä tapa».

On kirjoitettu »älä tapa». Mutta missään ei ole kirjoitettu »älä valmista tappamisen välikappaleita, semminkään, jos ne tuottavat sinulle taloudellista hyötyä». Ihmiskunta on käynyt kaksi suurta maailmansotaa. Viimeisessä maailmansodassa menetettiin 26 miljoonaa ihmistä kaatuneina. Vain näitten kaatuneitten lukumäärän tietäminen jo riittää meille kertomaan, minkä ennennäkemättömän ristiriidan edessä me elämme kapitalistisessa maailmassa, joka pyrkii meidät kasvattamaan »älä tapa»-eettillisen, ihmishenkeä kunnioittavan elämäntajun omistamiseen. Mutta toisaalta kapitalistisen yhteiskunnan taloudellinen riisto ja aineellisten arvojen pyydystämisen kiihko luo aseteollisuuden, jonka tuotteita käytetään puolustamaan väärään kasvanutta kansallistuntoa, tukemaan kansallisia laajentumispyrkimyksiä ja turvaamaan suurvaltojen asemaa. Ihmiskunta on juuri sotaan nähden kasvatettu väärässä hengessä. Omien kansallisten arvojen yliarviointi on johtanut kansalliskiihkoon, tietämättömyys toisten kansojen elämästä, historiasta ja kulttuurista, vaikeuksista on johtanut niitten aliarvioimiseen. On syntynyt ennakkoluuloja, jotka johtuvat pääasiassa tietämättömyydestä, kasvanut viha rotuja ja eri uskontoja kohtaan siitä kasvatuksen vinosuuntauksesta, että vain »meidän kansamme on syntynyt olemaan oikeassa ja edustamaan tietoa, oikeata uskoa ja elämänmuotoa». Meidät on jopa opetettu uskomaan, että ihmisen äly ja henkinen lahjakkuus riippuu ihon väristä. Usko siihen, että sotien avulla voidaan ratkaista kansojen väliset ristiriidat, on estänyt ihmiskunnan ja ennen kaikkea länsimaitten korkealla henkisellä ja aineellisella kehitystasolla olevat kansat miettimästä oman kulttuu-

rinna sisäistä ja eettistä ohjetta ihmiselämän arvosta. Sosialistina me näemme tämän ristiriidan syntyneen nimenomaan kapitalistisen yhteiskunnan omasta sisäisestä ristiriidasta.

**Me vaadimme muutosta — enemmän kasvatusta
kansainvälisyyteen.**

Meidän vuosikymmenemme on suurten keksintöjen aikakautta. On onnistuttu keksimään paljon ihmiselämää edistäviä tekijöitä. Mutta on myös paljon ihmisaivojen energiaa ja maailman rikkauksia käytetty sellaisten aseitten keksimiseen, joitten avulla voidaan hävittää koko aikamme kulttuuri ja tuhota suurin osa ihmiskunnasta. Maailma on jakautunut kahteen suureen leiriin, idän ja lännen väliseen taisteluun. Kahden eri maailmanpoliittisen voimapisteen väliin on sosialidemokraattisen työväenliikkeen pyrittävä löytämään tiensä ja julistamaan maailman kansoille rauhan säilyttämistä ja kansojenvälistä yhteistyötä. Siksi kysymys sodasta ja rauhasta on meidän aikakautemme tärkein ja arin elämäkysymys. Se on tärkeä siksi, että rauha on elämämme perusedellytys. Toisen maailmansodan läheisyys varoittaa meitä ryhtymästä kolmanteen maailman tuhoamiseen. Mutta kysymys rauhasta on muodostunut liaksi poliittisen propagandan iskulauseeksi, joka kieltämättä on saattanut rauhan-kysymyksen päivänpoliittiseksi iskelmäksi. Sosialidemokraattisen työväenliikkeen arvokas tavoite on sosialidemokraateista riippumatta joutunut palvelemaan sille vieraita päämääriä. Senvuoksi sosialidemokraattisten naisten on käytävä ennakkoluulottomasti käsiksi niihin elämän suuriin kysymyksiin, jotka meille kerran annettiin kansainvälisen sosialidemokraattisen työväenliikkeen kehoituksena toimintamme arvokkaimmaksi sisällöksi ja ihmiskunnan pysyväksi onnen edellytykseksi, kysymykseen rauhasta.

Toisen maailmansodan päättyessä perustettiin Yhdistyneet Kansakunnat, kansainvälinen eri valtioiden muodostama järjestö, jonka tehtäväksi tuli ryhtyä jälleenrakentamaan maailmaa sodan raunioista. Sen peruskirjassa on lausuttuna kansainvälisen työväenliikkeen suuret periaatteet ja tavoitteet maailman pysyvistä rauhasta ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Taistelu nälkää ja kurjuutta vastaan, toiminta kansojen vapauden puolesta, uskonnonvapauden tunnustaminen, taistelu rotuvainoja vastaan, orjuuden poistaminen, naisen vapauden ja tasa-arvoisuuden tunnustaminen, ovat päämääriä ja yhteiskunnallisen ja valtiollisen toiminnan tavoitteita, joitten puolesta kansainvälinen työväenliike on koko järjestyneen toimintakautensa tehnyt työtä. Kom-

munistisen manifestin »Kaikkien maitten proletaarit liittykää yhteen» on tullut koko maailmanlaajuiseksi julistukseksi taisteluun vapauden, rauhan ja sodan syitten poistamisen puolesta. »Ihmisoikeuksien julistus» kehoittaa kaikkia maailman kansoja yhteiseen toimintaan rauhanomaisin keinoin ja laajassa kansainvälisessä yhteistyössä ihmiskunnan vapauttamiseksi niistä ennakkoluuloista, siitä vihasta ja tietämättömyydestä, missä me vielä kaikista suurista saavutuksistamme huolimatta koko ihmiskuntana tänä päivänä elämme. YK:n erityisjärjestöt toimivat eri alojen käytännöllisen työn harjoittajina niin kehitysmaissa kuin kehittyneissäkin maissa. Kansainvälisen työväenliikkeen suuret ajatukset, jotka aikoinaan ajattelijoidensa mielissä saattoivat näyttää unikuivilta, ovat muodostuneet käytännön työksi, saavutaneet kannattajia koko maailmassa ja kaikkien kansojen keskuudessa.

Jokaisessa maassa voi järjestäytynyt työväki vaikuttaa omalla työpanoksellaan ja poliittisella toiminnallaan ratkaisevasti hallitustensa kannanottoihin suurissa kansainvälisissä kysymyksissä. Erityisesti pienten kansojen elämässä rauhan kysymys on ainoa tie elämän säilymiseen. Pienet kansat voivat kansainvälisessä yhteistyössä ja monipuolistuvassa kansainvälisessä elämässä tehdä itsensä tunnetuksi vain niitten arvojen avulla, jotka saavutetaan rakentavassa yhteiskunnallisessa työssä ja kulttuuriarvoja luovassa elämässä. Pienten kansojen voima ja tulevaisuus on henkisten voimiensa avulla taistella itsensä maailman kartalle. Elleivät suuret kansat näe näitä samoja elämän kysymyksiä, tuhoavat ne itsensä. Mutta tässä työssä vaaditaan ennenkaikkea rauhanomaisia ratkaisuja kansojen välisissä riidoissa. Rauhan työtä on tehtävä ilman oman kansan yliarvioimista ja toisten kansojen väheksymistä. Sitä on suoritettava jatkuvassa kasvatustyössä. Sen tulee olla kaikkien maailman kansojen kasvatustyön sisäinen henki. Rauhan työn tulee olla myös kaikkien hallitusten harjoittaman politiikan suunta. Kysymyksen rauhasta täytyy olla kaiken kansalaistoiminnan sisältö ja jokaisen yksilön henkisen kasvun suunta samalla tavoin kuin meidän kasvatuksemme kansanvaltaan on ollut.

Liittotoimikunta.

Perheyhteisömuotoisiin lastenkoteihin.

Lastenkodeissa kasvattajan tehtävä ja vastuu lapsen luonteen kehittymisestä ja sielullisen rakenteen muotoutumisesta suurelta osalta tapahtuu jo ennen lapsen kouluikäiseksi tuloa, mutta myös-

kin murrosikäisenä, tyttöjen ja poikien kasvuolosuhteissa tapahtuvat muutokset huomioiden. Varhaisten lapsuusvuosien henkilökontaktien laadusta ja kokemuksista lastenkodeissa suuressa määrin riippuu myöskin, miten kykenevä lapsi on myöhemmin luomaan myönteisyyttä ja sopeutumaan yhteisöihin oman luontaisen aktiivisuutensa säilyttäen. Laitoshoidossa olevien lasten hoito ja kasvatusta on uskottu ensisijaisesti siihen tehtävään koulutettujen naishoitajien huoleksi, mikä tehtävä edellyttääkin avarakatseista ja lasten sielunelämään perehtynyttä ihmistä, mihin on katsottu nimenomaan naisten luonteenominaisuuksien läheisesti liittyvän, kodinhoidon ja kasvattajan tehtävään äidillisine vaittoineen. Kehitys lastenkotien sisäisessä elämänpiirissä onkin vähitellen kulkeutunut perhemuotoiseen kasvatukseen, jossa lapsen katsotaan tunnevan olonsa turvallisiksi ja kehittymisen toivotaan tapahtuvan normaaliin tapaan. Entisestä, vanhentuneesta ja kurinalaisesta orpolasten kovasta kohtelusta on vähitellen myöskin päästy irti, mihin huomattavassa määrässä on vaikuttanut sosiaalisen mielipiteen muokkautuminen ihmistä läheisemmäksi.

Lastenkotien tulisi olla kaikkialla maassamme perheyhteisömuotoon kehittyviä, jo siitäkin syystä, että kodissa on hoidettava ja kasvatettava sekä tyttöjä että poikia, joiden harrastukset kehittyvät vähitellen eri suuntiin, millä on lisäksi vaikutusta myöhemmälle elämäkokemukselle ja asenteelle. Tämän huomioden olisi kiinnitettävä huomiota siihen, olisiko mahdollisuutta, nimenomaan poikien kasvatuskysymyksen huomioonottaen, saada lastenkoteihin kasvattajan tehtävään koulutettuja mieshoitajia nykyisin olevien naishoitajien lisäksi, koska silloin uskoisi perheyhteisömuodon lastenkotien elämänpiirissä tulevan lasten kasvatuskysymyksen täydentäjäksi.

Edelläolevaan viitaten esitämme liittokokouksen harkittavaksi ja päätettäväksi, että pyritäisiin tekemään esityksiä sosiaalisen lainsäädännön puitteissa ja sitä kehittämällä sekä huomioonottamalla sen, että nykyistä, lastenkodeissa olevaa henkilökuntaa vähentämättä, niihin lastenkoteihin, joissa on hoidettava ja kasvatettava sekä tyttöjä että poikia, voitaisiin ottaa myöskin lasten kasvattajatehtävään koulutettuja mieshoitajia tai askartelutyöhön perehtyneitä ohjaajia.

Sos.-dem. Naisliiton Kymen piiri r.y.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Lastenhuoltolaitosten kehittäminen.

Vaikka lasten ja nuorison huollossa on viimeisten vuosikymmenien aikana menty huomattavasti eteenpäin ja saatu aikaan suuria sekä ratkaisevia uudistuksia ja helpotuksia, on vielä monia epäkohtia, joihin on syytä kiinnittää eri järjestöjen ja valtiovalan huomiota.

Eräs tällainen epäkohta on lastenhuoltolaitoksissa, kuten lastenkodeissa esiintyvä miespuolisen ohjauksen puuttuminen. Lastenkotien johtajat ovat naisia ja heillä ovat apuna lastenhoitajat sekä muu henkilökunta, joka on naispuolista. Laitoksissa on usein vanhempien kuoleman tai muun syyn takia poikia hoidettavana koko kouluaiikansa ja joskus yli 16 vuotiaaksi asti. Heidän kasvatuksessaan ilmenevät vaikeudet tuntuvat laitosten henkilökunnasta joskus ylivoimaisilta. Laitoksen piirissä toimiva nuoriso-, urheilu- askartelu- tai muu ohjaaja tai vaikkapa talonmiehen toimeen yhdistetty katsastaja olisi poikien kasvatustyötä täydentämässä ja siinä suurena apuna. Hänen puoleensa voisivat kasvatat ja murrosikäiset pojat kääntyä erikoiskysymyksissään. Parhain ratkaisu olisi tietenkin perhehoitokoti, jossa olisi isän sekä äidin sijainen, mutta tällaisen järjestäminen kohtaa suuria vaikeuksia, koska kunnissa ovat jo olemassa tavalliset lastenkodit.

Käsityksemme mukaan Sosialidemokraattisen Naisliiton tulisi kiinnittää sosiaaliministeriön ja muiden valvovien viranomaisten huomiota kysymykseen ja esittää sen korjaamista kunkin laitoksen kohdalla sopivimmiksi katsotuilla keinoilla.

Lisäksi olisi syytä kiinnittää valtiovalan huomiota lastenseimien ja muitten laitosten valtionapukysymyksiin. Valtion tulo- ja menoarviossa on viime vuosina ollut lastenseimien valtionapua varten niin pieni määräraha, että avustusta on voitu antaa ainoastaan harvoille yksityisille laitoksille.

Lastenseimien tarve on kuitenkin suuri ja niitä on jatkuvasti perustettava lisää. On paljon äitejä, joiden on perheen huoltajan puuttumisen tai muun pakottavan syyn takia välttämättä mentävä ansiotyöhön ja saatava pienokaisensa luotettavaan päivähoidon. Lastenseimissä on lastenhoito- ym. koulutuksen saanut henkilökunta, joka huolehtii lasten asianmukaisesta hoidosta silloin, kun äidillä ei ole siihen mahdollisuuksia.

Valtiovalan tulisi riittävästi tukea lastenseimien, lastentarhojen sekä lasten- ja äitikotien perustamista ja ylläpitoa, koska niitä kipeästi tarvitaan erikoisesti ansioaitien tukena.

Edelläolevaan viitaten ehdotamme

että Sosialidemokraattisen Naisliiton liittokokous päätöksellään kiirehtisi valtiovallan toimenpiteitä myös miespuolisten viranhaltijain saamiseksi lastenkoteihin sekä lastenhuoltolaitosten valtioavun korottamiseksi.

Jyväskylän Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Kroonisten sairaiden ja toipilaiden hoitomahdollisuuksia parannettava.

Viime aikoina ovat eräät asiantuntijoina esiintyneet henkilöt julkisuudessaakin voimakkaasti korostaneet sitä, että meillä on rakennettu liian paljon sairaaloita. Kehitystä pitäisi tästä alkaen ohjata kotisairaanhoidon päin.

Kotisairaanhoidon on kyllä kokonaan laiminlyöty, mutta sen vastapainona ei suinkaan ole sairaaloittemme runsaus. On tosin luotu keskussairaalaverkosto maahamme ja sen mukaan rakennettu monia hyviä sairaaloita, mutta vielä lukuisat sairaat henkilöt jonottavat vuoroaan sairaalaan mm. sappi-, vatsahaava- ja muihin leikkauksiin, joissa viivytys aina pahentaa sairauden tilaa. Nekin, jotka sairaalaan pääsevät, joutuvat sieltä kotiin usein kesken hoidon, kun esimerkiksi sattuu jokin tapaturma, minkä uhrin on sijoitettava jo ennestäänkin täpötäyteen sairaalaan. Vähänkin paremmassa kunnossa oleva potilas saa silloin lähteä eikä sairaalassa kysyä, onko kotona tarvittavaa hoitoa tai ei. 'Vielä pahemmaksi pulmaksi monen perheen kohdalla muodostuu kroonisesti sairas perheenjäsen. Kodit ovat nykyisin niin ahtaita, että varsinkin vuodepotilaan hoitaminen pitemmän ajan tuo ylivoimaisia vaikeuksia.

Mielestämme pitäisi ryhtyä luomaan joko valtakunnallista verkostoa kroonisten sairaiden sairaaloiden ja toipilaskotien luomiseksi tai valtion tulisi antaa kunnille lainoja ja avustuksia tällaisten laitosten aikaansaamiseksi. Kunnat eivät yksin kykene näitä laitoksia rakentamaan, koska velvollisuudet lakisääteisten tehtävien hoitamisessa muodostavat jatkuvasti kasvavan taakan kunnille. Sairaita ihmisiä ei kuitenkaan saisi jättää pulaan, sillä onhan jo yhteiskunnallekin edullista sairastuneiden kansalaisten saattaminen terveiksi ja työkykyisiksi jälleen. Eikä ole kansakunnan kannalta oikein, että perheenäidit, jotka useimmiten joutuvat vuodesta vuoteen hoitamaan kroonisesti sairasta lasta tai vanhusta, menettävät liian aikaisin oman terveytensä ja mielensä tasapainon.

Edelläolevaan viitaten ehdotammekin kunnioittaen

että Sos.-dem. Naisliiton edustajakokous velvoittaisi liiton toimimaan niin, että valtiotalta ryhtyisi toimenpiteisiin kroonisten sairaiden sekä toipilasasteella olevien sairaiden hoito- ja toipumismahdollisuuksien edistämiseksi avustamalla toipilaskotien ja sairaskotien aikaansaamista.

Jyväskylän Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Perheenäitien työtä helpotettava.

Kalevan sos.-dem. Naisyhdistys on pohtinut sekä ansio- että kotiäidin asemaa eri näkökohdilta ja tullut siihen tulokseen, että paljon on vielä korjaamisen varaa. Tavallinen työläisperheen äiti lähtee ansiotyöhön ensisijaisesti siksi, että perheen talous sitä syystä tai toisesta vaatii. Äidin ansio ei useinkaan kohoa niin suureksi että sillä voisi hankkia kotiin apulaisen, ja tällöin hänen työpäivänsä tulee kahdenkertaiseksi. Toisaalta taas on suuriperheisiä äitejä, joiden työtaakka kotonakin ollen on kohutuuton. Molempien näiden työmäärää olisi pyrittävä vähentämään. Olisi järjestettävä esimerkiksi kotisisartoiminnan tapaan siivouksynnä muuta apua. Olisi myöskin pyrittävä siihen, että työpäikan ja koulun yhteydessä tarjottaisiin arkisin niin vahva ateria, ettei ansioäidin illalla tarvitsisi varsinaista keittoateriaa valmistaa. Koska yhä enemmän naisetkin siirtyvät työhön kodin ulkopuolelle, olisi toki kohtuullista, että myöskin osa heidän kotitöistään siirrettäisiin pois kodin piiristä. Toisaalta taas kotiaan yksin hoitavan äidin työlle olisi annettava vähintään sama arvo kuin kodin ulkopuolellakin tehtävälle työlle. Milloin äidin työtaakka kotioloissakin tulee liian suureksi, olisi häntäkin pyrittävä erilaisin keinoin auttamaan.

Edelläolevaan viitaten ehdotamme, että liittokokous ottaa asian keskusteltavaksi ja tekee päätöksen sen edelleen hoitamisesta.

Kalevan Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Yksinäisten perheenhuoltajaäitien asemaa parannettava.

Sos.-dem. Naisliitto on toimintansa alusta alkaen kiinnittänyt huomiota heikommassa asemassa oleviin väestöryhmiin ja vaatinut myös yhteiskunnan toimenpiteitä epäkohtien poistamiseksi.

Monet liiton tekemistä sosiaalisia olosuhteitamme koskevista aloitteista ovat johtaneet myönteiseen tulokseen. Haluamme mainita esim. perheenäitien lomatoiminnan, yksinäisten äitien ja lasten tueksi perustetut ensikodit sekä vanhusten hyväksi perustetut vanhainkodit. Kun v. 1918 käydyn kansalaissodan jälkeen maassamme oli n. 20.000 punaorpoa ilman huoltajaa, riensi liittomme apuun, mutta vasta v. 1949 yhteiskunta sen heille myönsi, jolloin sotilasvammalain nojalla myönnettiin vielä elossa oleville punaisten leskille ylimääräinen eläke. V. 1942 liittomme koollekutsuman sotaleskien yleisen kokouksen päätösten ja toimenpiteitten tuloksena on viimeisten sotien leski- ja orpoeläkkeet huomattavasti kohonneet ja tämän kokouksen toimenpiteitten perusteella saatiin näiden ryhmien ammattikoulutus käyntiin valtion tukitoimenpitein.

On myönnettävä, että sosiaalinen lainsäädäntö on huomattavasti kehittynyt viimeisinä vuosikymmeninä. On säädetty lapsilisä-, äitiysavustus-, kansaneläke- samoin kuin laki kodinperustamislainoista. Asuntotoimintaa on tuettu niin kaupungeissa kuin maaseudulla. Kaikki nämä toimenpiteet ovat helpottaneet vähävaraisten lapsiperheitten elämää. Mutta eteenpäinmenosta huolimatta epäkohtia on edelleen. Yksinäisten perheenhuoltajaäitien kysymys on jätetty täysin hoitamatta. Nämä äidit ovat suurissa vaikeuksissa. Naisten palkat ovat huomattavasti alhaisemmat kuin vastaavissa tehtävissä miesten. Alle keski-ikäisen naisen on vaikea sijoittua työelämään, jos hän on joutunut olemaan muutaman vuoden sen ulkopuolella. Kaikesta tästä johtuen tiedämme tuhansien leski- ja avioeroperheiden sekä yksinäisten äitien ja lasten elintason olevan huomattavasti alhaisemman kuin mitä taso on normaaliperheissä. Tammikuun 21 p:nä 1962 liittomme koolle kutsumassa neuvottelukokouksessa nämä epäkohdat jälleen todettiin, samoin kuin sekin, että näillä perheillä on kaikilla omat ongelmansa, mutta yhteistä heille ovat kasvatukselliset ja taloudelliset vaikeudet. Elatusvelvolliset ja avioerossa tai asumuserossa olevat miehet melkein pä poikkeuksetta pakoilevat maksuvelvollisuuttaan.

Sos.-dem. Naisliitto on vuosikymmenien aikana pyrkinyt toimimaan näiden epäkohtien poistamiseksi. Viimeksi pidetty edustajakokous v. 1959 hyväksyi päätöksen, joka velvoitti toimenpiteisiin siviilileskien ja -orpojen asiassa. Sen velvoittamana kutsuttiin myös koolle tammikuussa pidetty neuvottelukokous ja esitettiin jälleen valtiovalle vetoamus toimenpiteisiin ryhtymiseksi näiden perheitten auttamiseksi. Vaikka vuosien mittaan on paljon tehty, ei toivottuun tulokseen kuitenkaan vielä ole päästy.

Epäoikeutetusti rasittavat huolet yksinäisiä perheenhuoltajajä-
tejä. Kun näin on, ehdotamme,

että Sos.-dem. Naisliiton XXIII edustajakokous velvoittaa
liittotoimikunnan yhdessä Sos.-dem. Naisliiton ja Sos.-dem.
Liiton toimintaa tukevien kansanedustajien kanssa teke-
mään kaiken voitavansa, jotta yksinäisille perheenhuoltaja-
äideille ja heidän lapsilleen valtiovallan toimenpitein tur-
vataan riittävä toimeentulo eläkkeen muodossa, vastaavan-
laisesti kuin se on myönnetty niille leskille ja orvoille, jot-
ka sodassa ovat menettäneet huoltajansa.

Turun Sos.-dem. Naiset r.y.

Liittotoimikunta yhtyy alustukseen.

Sairaaloita tai hoitokoteja vanhuksille.

Tilanne maassamme on sairaiden vanhusten kohdalla huono,
kun vanhus sairastuu ei häntä tahdota ottaa sairaalahoitoon, kos-
ka hän useinkin joutuu sairastamaan pitkään. Myöskin kotihoito
sairaalle vanhukselle on vaikeata järjestää, koska useinkaan ei
kotiin tahdo saada hoitajaa ja vanhuksen varallisuuskin asettaa
tähän esteitä.

Lielahden Sos.-dem. Naisyhdistys käsitellessään tätä ky-
symystä, päätti esittää sen myös liittokokouksen käsiteltä-
väksi ja edelleen kehiteltäväksi, että vanhuksille saataisiin
sairaaloita tai hoitokoteja, missä vanhukset saisivat asian-
mukaisen hoidon.

Lielahden Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Liittotoimikunta yhtyy alustukseen.

Vanhuksille apua.

Kansalaistemme keski-ikä on huomattavasti kohonnut sotien
jälkeen. Kohoava elintaso ja kehittyvä lääketiede yhdessä vai-
kuttavat sen, että ihmiset elävät vanhemmiksi. Mutta ei riitä
yksinomaan se, että saadaan lisää vuosia elämään, pitäisi tietysti
varautua myös siihen, että vanhukset saisivat mahdollisuuden
myös huolettomaan vanhuuteen ja saisivat elämää vuosiinsa; toi-
sin sanoen, että heitä ei jätettäisi yksin ja puutteeseen.

Kansaneläkelakiamme on uudistettu useita kertoja ja nykyi-
selläänkin se tuo valoa ja elämän iloa vanhuksillemme. Kan-
saneläkkeen turva on kuitenkin vielä niin vähäinen, että vanhuk-
set, jotka joutuvat asumaan vuokrahuoneissa ja huoltamaan täy-

sin itsensä ja myös huolehtimaan terveydestään, ovat usein pullassa. Kansaneläkkeitten määriä pitäisikin pyrkiä kohottamaan niin paljon, että niillä tulisi toimeen.

Vanhusten asuntokysymys asutuskeskuksissa muodostaa ongelman. Heillä ei ole varaa uusiin taloihin muuttamiseen ja entiset puutalot häviävät ja vanhetessaan käyvät terveydelle vahingollisiksi. Pitäisi yhä enenevässä määrässä yhteiskunnan ottaa huolekseen sellaisten asuntojen rakentamisen, joissa vanhukset voisivat asua silloin, kun he vielä ovat niin terveitä, että eivät tarvitse eivätkä halua laitoshoidoa.

Usein vanhuksia painaa myös yksinäisyys. Vähitellen tuttavat ympäriltä vähenevät ja nuoremmat unohtavat. Lapset ovat perustaneet omat perheensä ja saaneet omat huolensa, eivätkä usein muista vanhempiaan. Pieni naapuriapukin kuten pyykinpesu, siivous ja kaupassakäynti, olisi usein tarpeen yksin itsensä huolehtivalle vanhukselle. Kodinhoitajat eivät ennätä heittää auttamaan, koska heitäkin tavallisimmin on liian vähän kuntiin palkattuna. Tässä suhteessa olisi naisjärjestöllämme sekä laaja että kiitollinen työkenttä edessään. Naisjärjestöt mielestämme voisivat rekisteröidä alueellaan olevat yksin asuvat vanhukset ja jakaa niiden jäsenten, joilla on aikaa ja mahdollisuutta, vuorot tällaiseen naapuriapupalveluun, jollaista Naisliittomme piirissä eräänlaisena huoltoemäntätyönä on aikaisemminkin suoritettu. Voihan vaikka yhteisesti koota varoja, joita käytettäisiin tällaiseen työapuun.

Edellä olevaan viitaten ehdotamme, että

Sos.-dem. Naisliiton edustajakokous valtuuttaa Liiton ryhtymään toimenpiteisiin vanhusten eläkkeitten korottamiseksi, heidän asunto-olojensa parantamiseksi ja heidän auttamisekseen kunnallisia kodinhoitajia lisäämällä sekä naisjärjestöjen naapuriavun muodossa.

Äänekosken Sos.-dem. Naisyhdistys ry.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Keski-ikäisten naisten työnsaantikysymys.

Yhteiskuntamme eräitä pulmakysymyksiä on ollut jatkuvan täystyöllisyyden turvaaminen, vaikka perustuslaissamme turvataankin työvoima valtion taholta, ei se kuitenkaan vielä merkitse sitä, että jokaisella työtä haluavalla olisi työtä. Työllisyyskysymys on, samoin kuin maamme talouselämäkin, suhdanneherkkää, riippuen useinkin ulkomailla vallitsevista suhdanteista ja maamme ulkomaankaupasta.

Näistä vallitsevista suhdanteista useinkin johtuu, että maasamme on jatkuvaakin työttömyyttä ja tässä työttömyysasiassa on useinkin iäkkäämmät naisihmiset vaikeammassa asemassa. Milloin vakinaisessa työssä käyvän naisen syystä tai toisesta on ollut jätettävä työpaikkansa ja etsiessään jälleen uutta työpaikkaa on sen saanti useastikin vaikeata, jos sitä saa ollenkaan. Samoin on asianlaita, jos on kauan aikaa hoitanut kotiaan ja perhettään ja sitten on pakoitettu syystä tai toisesta hakeutumaan kodin ulkopuolelle työhön, esim. leskeksi jäätyään, on useimmissa tapauksissa mahdotonta saada mitään kunnollista työtä, jos saa ollenkaan.

Iäkkäämpien naisten työnsaannin turvaamiseen on kyllä kiinnitetty huomiota, mutta ei kuitenkaan siinä laajuudessa, että asiaan oltaisiin saatu korjausta. Siksi asia olisikin sen arvoinen, että siihen kannattaa kiinnittää vakavampaakin huomiota ja harkita keinoja, jolla asiantilaan saataisiin korjausta, ja että iäkkäimmillekin naisille turvattaisiin työnsaanti.

Tämän asian yhteydessä olisi myöskin kiinnitettävä huomiota naisten ammattitaidon lisäämiseen, jolla olisi myöskin vaikutusta työllisyyskysymykseen, mutta on samalla todettava, että varmasti löytyy muitakin keinoja, joilla naisten työllisyyskysymystä voitaisiin korjata ja hoitaa.

Kalevan Sos.-dem. Naisyhdistys esittää, että liittokokous käsittelisi asian ja päättäisi niistä toimenpiteistä, joilla asiaa voitaisiin edelleen kehittää.

Kalevan Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Liittotoimikunta yhtyy alustukseen.

Naisten kansaneläkeikäraja 60 vuoteen.

Naisten kansaneläkeikärajaa olisi syytä alentaa siten, että naisen täytettyä 60 vuotta hän saisi heti kansaneläkkeen. Työsuhte katkeaa usein 60 vuoden iässä eikä nainen monessakaan tapauksessa saa työnantajalta eläkettä koska ei ole ollut määrättyä aikaa työssä. Näin ollen hän jää moneksi vuodeksi ilman elämiseen tarvittavia varoja, sillä mieskin voi olla vanha ja vain tilapäistöissä tai sairastella saamatta hänkään vielä kansaneläkettä.

Edotammekin, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin naisten kansaneläkeikärajan alentamiseksi 60 vuoteen kaikkien naisten kohdalla.

Pankakosken Sos.-dem. Naiset r.y.

• Liittotoimikunta toteaa, että nykyisen KE-lain mukaan yksinäinen nainen, siis myöskin leski, voi saada kansaneläkkeen 60 vuotta täytettyään, jos hänellä ei ole tuloja yli määrätyn rajatulon. Syytä olisi kuitenkin päästä kansaneläkeikärajan yleiseen alentamiseen 60 vuoteen, joten liittotoimikunta yhtyy alustukseen.

Sos.-dem. naisten toiminnan tehostaminen.

Viimeaikaiset tapahtumat poliittisessa elämässämme ovat vakavalla tavalla osoittaneet sosialidemokraattisen työväenliikkeen vaikutusvallan yhteiskuntaelämässämme huomattavasti heikentyneen ja niin porvarillisten kuin äärimmäisen vasemmistonkin voimavarojen vastaavasti vahvistuneen.

Tämän tosiasian edessä on vakavasti harkittava niitä toimenpiteitä, joilla voidaan saada oma järjestöverkostomme laajentumaan, jäsenmäärämme lisääntymään ja sen kautta myös osuutemme yhteiskuntaelämän eri aloilla tähänastisesta tuntuvasti lisääntymään ja vahvistumaan. Edelleen on pyrittävä kaikin keinoin tehostamaan jäsenistön, mutta myös kannattajiemme keskuudessa niin poliittista kuin sosiaalista ym. kasvatusta ja valistustyötä sosialidemokraattisen periaateohjelman pohjalla. Sillä edelleenkin pitää paikkansa se määritelmä, että »Propagandan tarkoitus on hankkia kannattajia, järjestön tarkoitus on hankkia jäseniä. Kannattajia ovat ne, jotka selittävät hyväksyvänsä järjestön päämäärän, jäseniä ovat ne, jotka taistelevat sen puolesta». Me tarvitsemme molempia, niin kannattajia kuin taistelijoitakin.

Opinto-, valistus- ja kasvatustyö on niinollen mitä ajankohtaisinta ja on se erilaisten kurssien, -päivien ja luento- sekä esitelmätilaisuuksien muodossa pyrittävä saamaan käyntiin pienimmissäkin järjestöissä, koska jäsenistön ja kannattajien vakaumuksellisuus ja niiden muodostama vahva taustatuki ovat tulevaisuutta silmälläpitäen välttämätön meidän näkemyksemme omaavien sosialidemokraattisten voimien nostamiseksi nykyisestä aallonpohjasta vaikutusvaltaiseen asemaan yhteiskunnassa.

Naiset ovat tähänkin asti suorittaneet järjestöelämän työsaralla kunniakkaasti osuutensa ja siihen perustuen on edellytettävissä että sosialidemokraattisten naisten panos nykyisessäkin tilanteessa on varmaankin omalta osaltaan edistämässä välttämätöntä muutosta parempaan suuntaan tulevaisuutta ajatellen.

Sitä silmälläpitäen onkin aiheellista pohtia: 1) mitä nykyaikaisia työmuotoja ja menettelytapoja soveltamalla voitaisiin, mahdollisuutemme huomioon ottaen, saada eri tilaisuudet, kuten kokoukset, juhlat, illanvietot ym. puoleensa vetäviksi ja viihtyisiksi.

Vanhentuneet muodot näyttävät olevan jo aikansa eläneitä. 2) mitä propagandamuotoja käyttäen voisimme saada ulkopuolisen yleisön ja etupäässä naisten mielenkiinnon herätetyksi entistä enemmän toimintaamme ja sen eri muotoja kohtaan, jotta saamme heistä asiallemme kannattajia ja järjestöihimme jäseniä, ja 3) minkälaisia työmuotoja toteuttamalla voidaan herättää entistä enemmän innostusta opiskeluun ja valistustyöhön järjestötoiminnan piirissä, ajatellen kunkin paikkakunnan väestöä ja olosuhteita.

Tiedämme, että kaikella toiminnalla pitää olla myös taloudelliset ym. edellytykset, koska pelkkä innostus ja asian tärkeys ei riitä. Toisaalta on kuitenkin todettava, että varojen saantikin edellyttää työtä ja toimeliaisuutta ja että ennenkin on saatu aloittaa tyhjistä. Tarkoituksena onkin, että saataisiin sos.-dem. naiset, nuoret ja nuorekkaat uudella innostuksella ja aktiivisuudella toimimaan kaikin muodoin asiamme hyväksi. Meillä on toiminnan vapaus ja demokratiassa on olemassa kaikki mahdollisuudet pyrkiä vähemmistöstä enemmistöön. On myöskin kaikkialla maailmassa nähtävissä voimakkaita merkkejä siitä, että tulevaisuus on oleva sosialismin.

Edelläsanottuun viitaten ehdotamme, että

Sos.-dem. Naisliiton edustajakokous ottaisi ylläselostetun asian perusteellisen pohdinnan alaiseksi, kehoittaen samalla sd. naisten piirijärjestöjä ja naisyhdistyksiä toimimaan "kaikin käytettävissä olevin keinoin jäsenmääränsä ja järjestöjen lukumäärän lisäämiseksi alueellansa sekä kasvatus- ja valistustyön käyntiin saattamiseksi ja tehostamiseksi.

Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistys.

Viitaten liittotoimikunnan toimintasuunnitelmaan liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Varhaisnuorisotyön tehostaminen.

Kautta aikojen ovat aatteelliset liikkeet pyrkineet saamaan nuorison ja lapsetkin puolelleen ja toimintansa piiriin. Ihmisessä piilee tässäkin suhteessa eräänlainen »suvunjatkamisvaisto», halutaan varmistautua siitä, että jatkuvuus säilyy, etteivät omaksutut aatteet ja ihanteet kuolisi vähitellen poisliukuvan sukupolven mukana. Kaikenmuotoisissa ja värisissä pioneeri- ja partio-liikkeissä ja kirkon piirissä kuullaan melko usein vedottavan »isiltä perittyihin» hyviin asioihin.

Suomalainen työväenliikekin on taipaleensa alusta asti pyrkinyt organisoimaan vähäväkisten nuorille ja lapsille toimintaa hy-

vaksi tunnustamiensa aatteiden ja toimintamuotojen jatkuvuutta ja voimistumista ajatellen.

Jos me vähänkin tunnemme esim. sos.-dem. naisliikkeen historiaa, niin havaitsemme, kuinka aivan Naisliiton perustamishetkestä asti naisjärjestöt ovat tunteneet vastuunsa tämänkin asian suhteen. Velvollisuutensa sanelemana naiset ovat tarttuneet lasten asiaan ja perustaneet lasten osastoja ympäri maata ilman minkäänlaista koulutusta tai ohjausta tässä, enempää kuin muussakaan varhaisemmassa järjestötyössä. Ensin perustettiin Ihanneliitto ja myöhemmin oltiin perustamassa Sos.-dem. Raittiusliittoa ja sen siipien suojissa toimivaa varhaisnuorisotyötä.

Tämä työ onkin näihin asti ja nähtävästi yhä edelleen saanut käytännöllisen • tukensa ja vapaaehtoisen työvoimansa juuri sos.-dem. naisjärjestöjen ututterista ja vastuuntuntoisista jäsenistä. Samaa voidaan sanoa Sos.-dem. Nuorisoliiton alullepanemasta Nuoret Kotkat-järjestöstä ja sen työstä.

On kuitenkin tunnustettava, että työväenliikkeen varhaisnuorisotoiminta on ollut suuressa lasku- ja nousuliikkeessä. Se on ymmärrettävääkin, sillä koko työväenliikkeessä on haittatekijänä ollut myrskyiset ja epäsuotuisat ajanjaksot, jolloin on pyritty lyömään sukupuuttoon koko työväenliike kaikkine muotoineen. Varhaisnuorisotyössä olemme tällä hetkellä kieltämättä laskusuunnassa. Syyt meikäläinen järjestöväki kyllä tietää pitemmittä selityksittä.

Iloksemme on nyt kuitenkin saatu todeta, että sosialidemokraattinen työväenliike maassamme alkaa jälleen olla uusiutumassa ja selkeytymässä. Kaikki työväenliikkeen haarat, raittiusliike ja nuorisoliike mukaan luettuna, on saanut kestää ennennäkemättömän vainon ja karsinnan. On inhimillistä vaikka ei suinkaan oikeudenmukaista, että tällaisen poliittisen painostuksen ja ajojahdin aikana lapset tahtovat unohtua, koska heillä itsellään ei ole voimaa pitää järjestö jään valmiusasemissa.

Me olemme nyt omalla lohkollamme saaneet työrauhan. Olemme suorittaneet valtavan jälleenrakennustyön ja saaneet perus- ja piirijärjestömme toimintakuntoon. Naisliittomme on jälleen yhtenäinen ja itsenäinen. Olemme nyt varmaan yksimielisiä siitä, että sosialidemokraattisen nuoriso- ja naisliikkeen tulee toimia myös varhaisnuorisotyön tukemiseksi ja kehittämiseksi. Emme yksinkertaisesti voi jättää sitä muiden tehtäväksi. Meidän täytyy saada tämä merkityksellinen työ uuteen nousuun, meidän tulee pohtia, minkälaiselle aatteelliselle perustalle se on rakennettava, mikä on varhaisnuorisotyön suhde muihin sitä lähellä oleviin kasvatuseräjäjärjestöihin, kouluun, kotiin ym. ja kuinka jär-

jestämme työn järjestöllisen kysymyksen, mistä tulee se luja koossapitävä voima.

Työväenliikkeen kasvatustyön, olkoon sitten kysymyksessä aikuiskasvatus tai nuorisokasvatus, tulisi mielestämme perustua lujasti sosialidemokraattisen työväenliikkeen omaan aatemaailmaan. Juuri meidän aikamme nuoret kaipaavat ihanteita ja aatteellista tukea niiden vaikeuksien keskellä, joissa me nyt elämme. Nuorta, aikuiseksi varttumassa olevaa ihmistä vedetään niin moneen suuntaan, että on ihme, että siitä »sielujen taistelusta» yleensä kukaan terveenä selviää. Jos vanha kokenut työväenliike ei pysty antamaan tukea omille nuorilleen, jää suuri osa työläiskotien lapsista irralliseksi »lentohekäksi», joka liikkuu sen tuulen mukaan mikä kulloinkin voimakkaampana puhalttaa. Sosialidemokratian on mentävä nuoria vastaan, eikä vain odotettava, että he ilman muuta tulevat mukaan. Tässä asiassa auttaa hyvin paljon sekin, missä äänilajissa kotona puhutaan työväen järjestötoiminnasta ja siihen liittyvistä asioista, mitä lehtiä kotona luetaan ja keskustellaanko niissä olevista asioista.

Työväenliikkeen velvollisuuksiin kuuluu myöskin oman nuorison suojeleminen. Sitä kyllä on kaikkialla mahdollisuuksien ja voimien mukaan suoritettukin. On pyritty auttamaan vähäraisten kotien nuorisoa ja lapsia löytämään järjestö- ja harrastustoiminnasta tukea ja opastusta, jotta he voittaisivat luontaisen ujoutensa ja monenlaiset estonsa, joita köyhien ihmisten lapsiin niin helposti iskeytyy. On varsin hyvin todettavissa, kuinka paljon vaikeampaa varhaisnuorisotyö on vähävaraisen kansanosan piirissä. Ohjaajina toimii henkilöitä, jotka eivät itsekään ole saaneet opetusta monipuolisissa ohjaustehtävissä. Tässä kohdin kyllä on muistettava, että nämä puutteet usein korvataan ahkeruudella, tunnollisuudella ja välittömällä sydämellisyydellä lapsia kohtaan. Raskaan päivätyön jälkeenkin jaksetaan uurastaa, palkkaa pyytämättä ja saamatta, lasten parissa. Varoja tarkoitukseen on äärimmäisen niukasti ja ohjaaja saa usein omia varojaankin käyttää, kun muu ei auta.

Edelläolevan perusteella ehdotamme,

että edustajakokous velvoittaa liittotoimikunnan työskentelemään yhdessä varhaisnuorisotyötä tekevien keskusjärjestöjen kanssa niiden toiminnan tukemiseksi ja että piirijärjestöt ja naisyhdistykset toiminta-alueillaan antavat tukensa varhaisnuorison piirissä toimiville järjestöille ja osallistuvat aktiivisesti niiden toimintaan.

Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistys.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.

Muutos vaalilakiin.

Voimassa oleva vaalilakimme suosii voimakkaasti suuria puolueita pienten puolueiden kustannuksella. Tämän vuoksi ei eduskunta kokoonpanoltaan muodostu valitsijoiden tahdon mukaisesti.

Tähän seikkaan on jo aikaisemminkin kiinnitetty huomiota ilman että muutosta kuitenkaan olisi saatu aikaan.

Kallion Sos.-dem. Naisyhdistys on kokouksessaan käsitellyt asiaa ja päättänyt ehdottaa Sos.-dem. Naisliiton edustajakokoukselle,

että se kehoittaisi Sos.-dem. Liiton kansanedustajia eduskunnassa työskentelemään sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi vaalilakiimme, että se paremmin kuin voimassa oleva, tekisi oikeutta äänestäjäkunnan tahdonilmaisulle.

Kallion Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Liittotoimikunta yhtyy esitykseen.